

Cand. merc. aud.

Aalborg Universitet

Afleveret april 2011

Kandidatafhandling 7.-10. semester

Pension

især med fokus på beskatning ved efterløn og folkepension

Studerende:

Helle Sørensen

Vejleder:

Jacob E. Christensen

Indhold

1. Indledning.....	5
1.1 Problemstillinger og hovedspørgsmål	6
1.2 Afgrænsninger.....	6
1.3 Opgaven i et større perspektiv.....	7
2. Pensionsopsparring – historisk set.....	8
2.1 Baggrunden for pensionsbeskatningen	8
2.2 Forårspakken 2.0.....	10
2.3 Mulige ændringer i fremtiden.....	13
3. Pensionsordningerne	14
3.1 Kapitalpension.....	14
3.2 Livrente	17
3.3 Ratepension (ophørende livrente).....	20
3.4 Særlige opsparingsmuligheder for selvstændige.....	22
3.4.1 Ophørspension.....	22
3.5 Kort om andre opsparingsformer	25
3.6 Delkonklusion pensionsordninger	27
4. På vej på efterløn eller pension	29
4.1 Efterløn.....	30
4.1.1 Betingelser for efterløn.....	30
4.1.1 Efterlønsbevis.....	31
4.1.3 2-års-reglen	31
4.1.4 Indberetning af pensionsformue	32
4.1.5 Arbejde i efterlønsperioden.....	32

4.1.6	Selvstændig virksomhed samtidig med efterløn	34
4.1.7	Indtægter, der modregnes i efterlønnen.....	36
4.1.8	Indtægter, der ikke modregnes i efterlønnen	37
4.2	Efterløn fra 60 år	37
4.2.1	Case: Efterløn uden opfyldelse af 2-års reglen, uden udbetaling fra pensionsordninger	38
4.2.1	Case: Efterløn uden opfyldelse af 2-års reglen, med udbetaling fra pensionsordning	39
4.3	Efterløn efter opfyldelse af 2 års-reglen.....	40
4.3.1	Case: Efterløn med opfyldelse af 2-års reglen, uden udbetaling fra pensionsordning	40
4.3.2	Case: Efterløn med opfyldelse af 2-års reglen, med udbetaling fra pensionsordning	41
4.4	Skat af efterløn.....	42
4.5	Skattefri præmie (præmieordningen).....	42
4.6	Opsummering efterløn.....	44
5.	Folkepension	48
5.1	Betingelser for folkepension	48
5.2	Beregning af folkepension og pensionstillæg	50
5.2.1	Case: Beregning af folkepension og pensionstillæg, ægtefælle går på efterløn som 60-årig, og udbetaling fra folkepensionists pensionsordninger.	52
5.2.2	Case: Beregning af folkepension og pensionstillæg, ægtefælle fortsætter arbejde, uden hensyntagen til udbetaling fra pensionsordninger.	54
5.2.3	Case: Beregning af folkepension og pensionstillæg, ægtefælle fortsætter arbejde, og udbetaling fra pensionsordninger.	55
5.3	Delkonklusion – ved arbejdende ægtefælle / ægtefælle på efterløn	58
5.4	Beregning af folkepension og pensionstillæg ved større ratepension	59

5.4.1 Case: Beregning af folkepension og pensionstillæg som enlig, og en større ratepension.....	59
5.5 Delkonklusion folkepension.....	61
6. Konklusion.....	62
7. English Summary.....	67
8. Litteraturliste.....	70
8.1 Faglitteratur.....	70
8.2 Vejledninger.....	71
8.3 Hjemmesider.....	71
Bilag 1: Casebeskrivelse – ægtepar.....	72
Bilag 2: Casebeskrivelse - enlig.....	74

1. Indledning

Under mine overvejelser om valg af emnet til hovedopgave på cand. merc. aud. – studiet er min interesse især faldet på pension. Det er et område, hvor der stort set konstant er ny eller ændret lovgivning, og som rigtig mange mennesker opfatter som særdeles vanskeligt at sætte sig ind i. Derudover har der ikke været undervisning i pension på cand. merc. aud. studiet.

Det samlede danske pensionssystem består af både offentlige og private pensionsordninger. De offentlige pensioner skal sikre en basal levestandard og dermed undgåelse af decideret fattigdom, når man trækker sig tilbage fra arbejdsmarkedet. De private pensionsordninger tegnes for at sikre tilstrækkelige forbrugsmuligheder som pensionist i forhold til tidligere indkomst som erhvervsaktiv.

I forbindelse med planlægning af pensionering, er der flere faktorer, der bør inddrages overvejelserne, bl.a. hvor mange år, der er til opsparing, hvornår man ønsker at gå på pension eller efterløn, hvilken levestandard man ønsker at opretholde, om man ønsker en stor sum ved efterløn eller pensionering, om man ønsker løbende udbetaling i en årrække, måske ønsker man en højere udbetaling i nogle år, men også en udbetaling, der er sikker hele livet.

For mange selvstændige erhvervsdrivende vil revisor være en naturlig rådgiver, som han/hun altid har været de i andre økonomiske sammenhænge, i forbindelse med oprettelse af pensionsordninger, og når tiden nærmer sig for efterløn eller folkepension. Jeg finder derfor området særdeles relevant for revisors arbejde.

Endvidere forlader store årgange arbejdsmarkedet i de næste mange år, og der er særlige problemstillinger at tage stilling til i forbindelse med ønske om at gå på efterløn eller folkepension.

I mit valg af emne synes jeg, det vil være interessant at se på de forskellige pensionsordninger, herunder de særlige muligheder, der er for selvstændige erhvervsdrivende, og hvordan sammenhængene er i forhold til efterløn og folkepension, når man har disse pensionsordninger.

Ovenstående giver anledning til følgende problemformulering:

I lyset af Forårspakken 2.0 ønskes der at analysere skattemæssige konsekvenser ved valg af forskellige pensionsordninger både ved indbetaling på ordningerne samt når man ved efterløn eller folkepension ønsker at bibeholde eller få udbetaling fra ordningerne.

1.1 Problemstillinger og hovedspørgsmål

Med udgangspunkt i problemformuleringen vil der i opgaveløsningen søgt besvarelse på følgende spørgsmål og problemstillinger:

- a. Hvilke typer af pensionsordninger findes der at vælge imellem?
- b. Hvilke sammenstød kan der opstå mellem offentlige ydelser og pensionsordninger?
- c. Hvad bør man være særlig opmærksom på i forbindelse med overgang til efterløn?
- d. Hvad bør man være særlig opmærksom på i forbindelse med overgang til folkepension?
- e. Hvordan er reglerne for arbejde, herunder videreførelse af selvstændig virksomhed under henholdsvis efterløn og folkepension?

Til brug for analyse af de forskellige punkter vil jeg anvende cases.

1.2 Afgrænsninger

Da jeg kun har begrænsede muligheder med hensyn til tid til opgaveløsning og mængden af sider til rådighed, er det nødvendigt at foretage afgrænsninger i forhold til problemformuleringen. Der er derfor valgt at foretage følgende afgrænsninger:

Der afgrænses fra muligheder for pensionsordninger over landegrænser. Det vil kun blive berørt i det omfang, det virker naturligt for opgavens løsning. Derudover vil opgaven ikke komme ind på forhold omkring regler for efterløn og pension ved fraflytning fra Danmark.

I forbindelse med gennemgang af reglerne for efterløn, er der også afgrænset fra regler omkring fravælgelse og indtræden i efterlønsordningen igen.

Som udgangspunkt er der valgt hovedfokus på skattemæssige forhold i forbindelse med pensionsordninger. Men der afgrænses fra store pensionsordninger, der ikke vil påvirke de sociale ydelser ved pension. Og fra diverse tillæg til folkepensionen bortset fra pensionstillæg.

Der afgrænses fra juridiske forhold eksempelvis omkring skilsmisse og død, da dette vil være udenfor en revisors virke, og der er en helt naturlig faggrænse mellem advokat og revisor på dette område.

Informationsindsamlingen er ophørt primo marts 2011.

1.3 Opgaven i et større perspektiv

Det helt centrale i denne opgave er beskatning af de forskellige pensionsordninger og samspillet mellem pensionsordninger og de sociale ydelser ved udbetaling af ordningerne. Jeg vil i det følgende forsøge at definere begreberne og placere dem i deres historiske kontekst.

2. Pensionsopsparring – historisk set

2.1 Baggrunden for pensionsbeskatningen¹

I statsskatteloven af 1912 var der følgende bestemmelser vedrørende pensions- og forsikringsordninger:

§ 4c: Som skattepligtig Indkomst betragtes....således f.eks.: ...Pension, Ventepenge, Gaver, Understøttelser, Klosterhævning, Livrente, Overlevelsere, Aftægt og deslige;

§ 5b: Til Indkomst henregnes ikke:.....Udbetalinger af livsforsikringer, Brandforsikringer og deslige;

§ 6, sidste stk.: Den beregnede Skatteindtægt er skattepligtig uden Hensyn til, hvorledes den anvendes, altså hvad enten den benyttes..... til egen og Enkes Pensionering, til Erhvervelse af Livsforsikring eller anden Pensionsforsikring, hvad enten denne er tvungen eller frivillig.

Derudover var der i statsskatteloven af 1912 en bestemmelse i § 12 om suspensivt betingede formuerettigheder, såsom retten til en endnu ikke forfalden livsforsikringssum, ikke henregnedes til den skattepligtige formue.

I statsskatteloven af 1922 var der i § 6 en ændret bestemmelse om forsikrings- og pensionsordninger:

§ 6c: Ved beregning af den skattepligtige Indkomst bliver at fradrage: Pensioner og andre Byrder, der påhviler et Embede, samt Beløb, der anvendes til Pensions- og Enkeforsørgelse, Livsforsikring, Ulykkes-, Syge-, Invaliditets-, Alderdoms- og Arbejdsløshedsforsikring.....

Disse bestemmelser gjorde, at et pensionstilsagn som en arbejdsgiver gav sine ansatte ikke blev beskattet hos den ansatte i indtjeningsperioden, da pensionsudbetalingen jo afhang af, at den ansatte eller dennes ægtefælle og/eller børn oplevede den aftalte pensionsbegivenhed, f.eks. pensionsalder, uarbejdsdygtighed, den ansattes død m.v. Beskatningen ville først ske i takt med udbetalingerne jf. statsskattelovens § 4c.

¹ Afsnittet er baseret på Pensionsbeskatningsloven med kommentarer, Ole Andreasen, Kresten Fønnesbech-Wulff m.fl., Forlaget Thomsen, 2005, side 55 -75.

I medfør af statsskattelovens § 12, nr. 3 skulle værdien af pensionstilsagnet heller ikke medtages ved opgørelsen af den skattepligtige formue. Arbejdsgiverens fradragsret for pensionsforpligtelsen fulgte udbetalingerne og kunne derfor ikke med skattemæssig virkning foretages hensættelser til afdækning af pensionsforpligtelsen, men jf. statsskattelovens § 13 b kunne arbejdsgiveren fratrække den kapitaliserede pensionsforpligtelse ved opgørelse af den skattepligtige formue – også før udbetalingerne var påbegyndt (UfR 1952.772H).

I takt med, at pensionsaftaler blev mere almindelige også i private ansættelsesforhold, blev det også almindeligt at aftale en sikring af den ansattes ret til pension, f.eks. i tilfælde af arbejdsgiverens konkurs eller ophør af ansættelse før pensionering.

Men sikring af pensionsordningen medførte, at arbejdsgiverens indbetalinger til ordningen fik karakter af en endelig erhvervet ret for den ansatte, og den ansatte var dermed indkomstsskattepligtig af indbetalingerne til pensionsordningen jf. Landsoverskatterådets Medd. XIV nr. 72 (kendelse af 5 maj 1916). Arbejdsgiveren havde hermed fradragsret for indbetalingerne til forsikringselskabet eller pensionskassen.

Men i 1924 ændres denne praksis med kendelse fra Landsoverskatterådet af 12. december 1924 (Landsskatterådets Medd. XL nr. 16). Begrundelsen var, at de skattemæssige regler for tjenestemandspensioner, der var undtaget fra kravet om afdækning og dermed ikke ansås for endeligt erhvervede og dermed heller ikke indkomstsskattepligtige for den ansatte for ved udbetalingen, jo burde have betydet, at arbejdsgiveren heller ikke havde fradragsret før ved udbetaling. I det offentlige pensionssystem er fradragsretten ganske vist uden betydning, men denne kendelse, henviste alligevel til det offentlige pensionssystem og fastholdt arbejdsgiverens fradragsret på indbetalingstidspunktet, uanset at den ansattes indkomstsskattepligt først indtrådte på udbetalingstidspunktet.

På den samme principielle baggrund fastslog praksis, at arbejdsgiveres indbetalinger til kapitalforsikringer mv. først blev indkomstsskattepligtige for arbejdstageren på

udbetalingstidspunktet under forudsætning af, at arbejdstageren som følge af visse båndlæggelsesbestemmelser fra arbejdsgiverens side var afskåret fra at disponere over forsikringen ved genkøb, belåning m.v.

Da der ikke skulle svares formueskat af kapitaler, der var båndlagt, således at renten foreløbig skulle tillægges kapitalen jf. statsskattelovens § 12, fandt Landsoverskatterådet, at der heller ikke i indkomstmæssig henseende var erhvervet en endelig ret til en arbejdsgivers indbetalinger på en konto i en bank eller sparekasse, hvor kontoen var båndlagt efter samme principper som for forsikringer. Rådet fandt alligevel, at arbejdsgiveren havde fradragsret på indbetalingstidspunktet.

I 1935 blev lov om tilsyn med pensionskasser (lov nr. 183 af 11. maj 1935) vedtaget. Denne lov indførte pligt til afdækning af private arbejdsgiveres tilsagn om løbende pensionsordninger i et anerkendt livsforsikringsselskab mv. eller en selvstændig pensionskasse undergivet offentligt tilsyn.

Det er faktisk denne lov, der gør Danmark unik i forhold til mange andre lande, da pensionsforpligtelsen der bliver hos arbejdsgiveren indtil pensionering og gør ansatte sårbare i forhold til arbejdsgiverens konkurs m.m.

Med bestemmelserne i statsskatteloven, ændringer af praksis og indførelse af lov om tilsyn med pensionskasser var grundstenene lagt til den pensionslovgivning, vi kender i dag.

2.2 Forårspakken 2.0

Gennem årene har pensionsområdet gennemgået forskellige forandringer, ændring af pensionsalder, indførelse af efterløn m.m. alt efter hvordan samfundet har udviklet sig.

I begyndelsen af 1980'erne var der mange arbejdsløse, og man kunne med indførelse af efterløn, flytte nogle af de mest nedslidte ældre over på efterløn.

Siden har det været folketing og den siddende regerings ønske at fremme opsparing til pension og dermed på lang sigt flytte udbetaling af pension fra hovedsageligt at være offentlige pensioner til mere at være udbetalinger fra private pensionsordninger især pga. den demografiske udvikling, hvor der efterhånden ville blive flere ældre end unge, og man gjorde derfor reglerne for indbetaling på pensionsordninger mere attraktive.

Sådan har pensionsbeskatningen været med til at ændre folks lyst til at gå tidligere fra arbejdsmarkedet og til at opspare til pension.

Lige nu står Danmark over for en udfordring, ja faktisk er det et problem i hele EU – der er flere ældre, der er på vej på væk fra arbejdsmarkedet og på offentlige ydelser end der er unge til at løfte byrden.

Det er der også fokus på i medierne, hvor der fra tid til anden, også tages emner op omkring pension og tilbagetrækning fra arbejdsmarkedet, hvor der i et tv-program blev sagt følgende:

”I EU var der for 50 år siden 6 personer i arbejde for hver pensionist, og den gang levede folk gennemsnitligt kun 10 år efter de var gået på pension. Om 30 år vil der ifølge EU's statistikker kun være 2 i arbejde for hver pensionist, og pensionisten skal til og med forsørges i 20 år, hvis vi altså ikke ændrer på pensionssystemerne.”²

Det er dog ikke et problem, der er blevet opdaget for nylig, men det er først i de seneste år, at der har været villighed til at gøre noget ved problemet.

I 2008 nedsatte regeringen en skattekommission. Kommissionen skulle udarbejde modeller til en samlet reform af det danske skattesystem, som kunne danne baggrund for politiske forhandlinger om gennemførelsen af en skattereform, som bl.a. skulle sænke skatten på arbejde og gøre det mere attraktivt at være på arbejdsmarkedet.

² Horisont, Pres på pensionerne, udsendelse på DR1 den 24. januar 2011.

Kommissoriet for kommissionens arbejde indeholdt bl.a. følgende punkter med hensyn til tilbagetrækning fra arbejdsmarkedet og pension:

- Skattereformen skal samlet set være fordelingsmæssigt afbalanceret. I vurderingen heraf skal der tages hensyn til de statiske fordelingsvirkninger, konsekvenserne for livsindkomster (dynamiske fordelingsvirkninger) samt samspillet mellem skat og sociale ydelser ved overgang fra overførselsindkomster til beskæftigelse.
- Skattereformen skal gennemføres inden for de holdbare økonomiske rammer, som er fastlagt i 2015-planen.

Kommissionen kom med deres rapport "Lavere skat på arbejde" i februar 2009, som indeholdt en lang række forslag, der bl.a. skulle sænke skatten på arbejde og give folk incitament til at blive længere på arbejdsmarkedet.

Folketinget vedtog den 13. maj 2009 Forårspakken 2.0. Forårspakken 2.0 indeholdt bl.a. et loft på kr. 100.000 på indskud med fradragsret på ratepensionsordninger og ophørende livrenter fra 1. januar 2010. Beløbsgrænsen reguleres årligt.

For selvstændigt erhvervsdrivende gælder loftet først fra og med 2015. Det vil sige, at selvstændigt erhvervsdrivende frem til og med 2014 med fradragsret kan indskyde et beløb svarende til op til 30 pct. af overskuddet fra selvstændig erhvervsvirksomhed på en ophørende livrente eller en ratepensionsordning, også selvom det indskudte beløb overstiger 100.000 kr.

Derudover gælder de gunstige regler om ophørspension stadig, hvilket giver selvstændigt erhvervsdrivende mulighed for med fradragsret at anbringe op til 2,5 mio. kr. (2011) på en ophørende livrente, en rateforsikring eller en rateopsparing i pensionsøjemed ved ophør af virksomhed.

Aldersgrænsen for hævning af kapitalpensioner blev forhøjet med 5 år gældende fra 31. maj 2009. Aldersgrænsen for udbetaling af kapitalpensionsordninger er fastsat i forhold til efterlønsalderen. Tilsvarende gælder for andre pensionsordninger. Forhøjelsen med 5 år betyder, at aldersgrænsen for udbetalinger fra kapitalpensionsordninger bliver senest 15 år efter, at pensionsopsparereren når efterlønsalderen mod hidtil 10 år.

Det ovenstående vil blive yderligere gennemgået senere.

2.3 Mulige ændringer i fremtiden

Den 1. januar 2011 begyndte et valgår, og statsministeren benyttede sin nytårstale til at åbne debat omkring afskaffelse af efterlønnen. og den 25. januar 2011 fremlagde statsministeren sit forslag til afskaffelse af efterløn for alle under 45 år og fremrykning af dele i Forårspakken 2.0.

Der er på nuværende tidspunkt endnu ikke fremkommet et lovforslag, og det er nok tvivlsomt, om der bliver besluttet noget før efter et valg, men pensions- og efterlønsområdet er til stadighed en vigtig brik, når det gælder om Danmarks økonomi til at gå op i en ikke så fjern fremtid, når der er mange flere ældre på efterløn og pension end der er folk på arbejdsmarkedet. Endvidere ligger der en meget stor formue i danskernes pensionsopsparinger, som også gør det interessant for politikerne at bruge til at regulere samfundsøkonomien.

3. Pensionsordningerne

Dette kapital vil kun gennemgå de forskellige pensionsordninger overordnet, da hovedvægten i opgaven er problemstillinger omkring udbetaling af pensionsordningerne. Begrundelsen for dog at medtage dem i et overordnet perspektiv er, at forståelsen af pensionsbeskatningen ved udbetalingen også hænger sammen med skattefradrag ved indbetaling til ordningerne. Pensionsbeskatningsloven rummer bestemmelser, der vedrører f.eks. rateopsparinger og rateforsikringer under et kaldet ratepensioner. Forskellen mellem rateopsparinger og rateforsikringer er, hvor de tegnes om det er hos et forsikringsselskab, i et pensionselskab eller pengeinstitut. Da de forskellige selskaber er underlagt forskellige overordnede bestemmelser, er der i pensionsbeskatningsloven brug for særlige bestemmelser for de enkelte typer af selskaber. Det er i grunden de samme produkter, de sælger.

Hvis en pensionsordningen er som led i en ansættelse, vil pensionsinstituttet indbetale 8 % i arbejdsmarkedsbidrag af indbetalingen. Dvs. sige at indbetaler arbejdsgiveren kr. 1.000 til en ansats pensionsordning, vil der af det beløb blive trukket kr. 80 i arbejdsmarkedsbidrag. Det vil sige at der indsættes kr. 920 på pensionsordningen. Er det derimod en privattegnet pensionsordning, hvor der indbetales kr. 1.000, er der jo allerede betalt både skat og arbejdsmarkedsbidrag af beløbet, hvorfor det er alle kr. 1.000, der indsættes på pensionen.

3.1 Kapitalpension

En kapitalpension er – som udgangspunkt - en pension, der udbetales som ét beløb. En kapitalpension oprettes i livsforsikringsselskaber, kapitalforsikring og i pengeinstitutter, som opsparing i pensionsøjemed.

Tidligere skulle alle ens kapitalpensionsordninger hæves på én gang. Den regel er ændret, så man kan nu fordele udbetalingen af sin kapitalpension i delhævninger over flere år mellem 60 og 75 år. Hvis man vælger deludbetaling og betaler 40 % i afgift, kan man fra året efter første deludbetaling

ikke længere indbetale på ordningen og få skattefradrag for indbetalingerne³. Hvis man ønsker fortsat at indbetale og have fradragsret, vil afgiften af deludbetalingerne være på 60 %⁴.

Fordelen ved en kapitalpensionsordning var indtil 1999, at man kunne trække indskud fra i den personlige indkomst, mens der ved udbetaling efter aftalte vilkår, kun skulle erlægges 40 % i afgift. Det gjorde kapitalpension attraktiv for personer med høje indkomster.

Den 1. januar 1999 blev det indført, at man kun kan trække indbetalingerne fra i bundskatten.

En kapitalpension skal oprettes, inden man fylder 60 år. Herefter kan man oprette kapitalpension, inden man fylder 75 år⁵, hvis man ikke tidligere har fået udbetalt kapitalpension til den lave afgift.

Udbetaling fra en kapitalpension kan tidligst ske fra 60. år, med mindre lavere udbetalingsalder er godkendt af Skatterådet, eller ved invaliditet eller livstruende sygdom, og udbetaling skal senest ske, når man fylder 75 år⁶.

Indbetaling til en kapitalpension er fradragsberettiget. Indbetaling til en individuelt tegnet ordning fratrækkes i den personlige indkomst. Er der tale om en arbejdsgiveradministreret ordning, bortses der fra indbetalingen ved indberetning af den skattepligtige indkomst. Der kan højst indbetales 46.000 kr. (med fradragsret) til kapitalpension i 2011⁷. Dette beløb gælder for alle ens kapitalpensionsordninger og for "supplerende engangsydelse" (det indbetalte beløb opgøres efter fradrag af arbejdsmarkedsbidrag for bidrag, der indbetales af en arbejdsgiver).

³ Pensionsbeskatningsloven, § 18, stk. 2, LBK nr. 1246 af 15.10.2010.

⁴ Pensionsbeskatningsloven, § 26, stk. 1 og § 28, LBK nr. 1246 af 15.10.2010.

⁵ Hvornår kapitalpensionen senest kan oprettes, afhænger af alder i forhold til Velfærdsreformen, se skema side 29.

⁶ Pensionsbeskatningsloven, § 10, nr. 3 og § 25, LBK nr. 1246 af 15.10.2010.

⁷ Pensionsbeskatningsloven, § 16, stk. 1, LBK nr. 1246 af 15.10.2010.

Indbetaling til kapitalpension fratrækkes i grundlaget for beregning af kommune- og bundskat, men – i modsætning til livrente og ratepension - ikke ved beregning af topskat (det gælder også, når bidraget indbetales af arbejdsgiver). Da afgiften på 40 % af udbetalingen vil være højere end skattefradraget af indbetalingen, kan det normalt ikke betale sig at spare op på kapitalpension. Dog kan det betale sig, hvis indskud kan øge de sociale ydelser, f.eks. folkepensionens pensionstillæg, da udbetaling fra en kapitalpension ikke påvirker beregningen af pensionstillæg.

Fradrag for indbetaling til kapitalpension kan ikke overstige ens personlige indkomst uden fradrag for indbetalingen. Fradraget kan ikke overføres til en ægtefælle eller til senere indkomstår, hvis det ikke kan rummes i ens personlige indkomst. Beløbet kan søges udbetalt fra pensionsinstituttet uden afgift eller overføres til f.eks. en liv- eller ratepension efter aftale med pensionsinstituttet.

Ved udbetaling af en kapitalpension ifølge pensionsaftalen, dvs. efter det fyldte 60. år, ved invaliditet eller ved livstruende sygdom, betales der en afgift på 40 % af det udbetalte beløb. Med mindre en del af udbetalingen vedrører indbetaling foretaget før den 31. december 1979 som der kun skal betales 25 % i afgift⁸.

Hvis man hæver kapitalpensionen i utide, dvs. inden kapitalpensionen, ifølge pensionsaftalen kan ophæves, skal der betales 60 % i afgift. Ligeledes som tidligere nævnt, hvis man har nået det aftalte tidspunkt for udbetaling, men ønsker at hæve hele eller en del af kapitalpensionen og samtidigt vil bevare fradragsretten ved indbetalinger på kapitalpension, skal der også betales 60 % i afgift.

En kapitalpension er den mest fleksible pensionsordning, idet den altid inden udbetaling vil kunne laves om til en ratepension eller en livrente uden afgiftsberigtigelse⁹. Ratepensioner og livrenter kan ikke laves om til en kapitalpension.

⁸ Pensionsbeskatningsloven, § 26A, LBK nr. 1246 af 15.10.2010.

⁹ Pensionsbeskatningsloven, § 41, nr. 4, LBK nr. 1246 af 15.10.2010.

3.2 Livrente

En livrente er en fradragsberettiget opsparingsform, hvor man kan få en månedlig udbetaling fra den måned, man går på pension og resten af livet.

Pengene udbetales af den pensionskasse eller det forsikringsselskab, hvor man har foretaget sin opsparing. Den sum, der udbetales hver måned, er beregnet af forsikringsselskabet eller pensionskassen på baggrund af, hvor mange penge man har indbetalt på pensionen og hvor lang tid forsikringsselskabet eller pensionskassen regner med, at man lever fra det tidspunkt, man går på pension.

Tegner man livrente, indgår man altså i virkeligheden et slags væddemål med forsikringsselskabet eller pensionskassen om, hvor gammel man bliver. Lever man længere end gennemsnittet, gør man en god handel.

En livrente kan tegnes med et indskud – en stor indbetaling, som udbetales straks fra tegningsdatoen eller et præmiebetalt forløb, hvor man indbetaler løbende, indtil udbetalingen skal begynde – opsættelsesdatoen.

I princippet er pengene tabt, hvis man skulle gå hen og dø kort tid efter pensioneringstidspunktet. En livrente kan dog også laves sådan, at ægtefællen overtager de månedlige livrenteudbetalinger, hvis man dør før ægtefællen. Den månedlige udbetalte ydelse vil i sagens natur blive lavere ved en sådan livrenteordning end ellers.

Der er ingen begrænsninger for, hvem der kan oprette en livrente. Og i modsætning til de fleste andre pensionsordninger kan man oprette en livrenteordning efter de 60 år. For rate- og kapitalpensioner er aldersgrænsen for oprettelse pt. 75 år¹⁰.

Fordelen ved en livrente i forhold til en kapitalpension ligger først og fremmest i den højere fradragsværdi på indbetalingstidspunktet.

¹⁰ Hvornår ratepensionen senest kan oprettes, afhænger af alder i forhold til Velfærdsreformen, se skema side 29.

I forhold til en ratepension har livrenten den fordel, at den samlede udbetaling kan blive større end på en ratepension, hvis man vel at mærke lever længere end forsikringselskabets aktuarer har beregnet sig frem til.

Både ratepensioner og kapitalpensioner kan konverteres til livrenter. Pensionerne kan ikke konverteres tilbage.

Der er ingen beløbsmæssig grænse for, hvor meget der må indbetales på en livrenteordning. Men indbetalingernes størrelse kan have betydning for de skattemæssige fradrag af indbetalingerne.

Indbetalinger på en livrente kan trækkes fra i topskatten og dermed få en fradragsværdi på 51,5 %.

Ved privattegnede livrenter gælder, at indbetalinger på over beløb svarende til det såkaldte opfyldningsfradrag, der i 2011 er kr. 46.000 skal man, for at kunne trække hele beløbet fra i samme indkomstår, forpligte sig til at indbetale det samme beløb i mindst 10 år. Vælger man en indbetalingsperiode på under 10 år, kan det årlige indskudte beløb fradrages med en tiendedel om året i 10 år. Dog kan man altid fratække et beløb svarende til det såkaldte opfyldningsfradrag, der i 2011 udgør kr. 46.000¹¹.

Et eksempel: Hvis man indbetaler et engangsbeløb på kr. 100.000, kan man fradrage kr. 46.000 i 2 år og fradrage de sidste kr. 16.700 i det tredje år. Det gælder dog kun ved privattegnede ordninger.

Hvis indbetalingerne sker via arbejdsgiveren, er ingen af de nævnte begrænsninger gældende, og hele det indskudte beløb kan fradrages i den personlige indkomst.

¹¹ Pensionsbeskatningsloven, § 18, stk. 3, LBK nr. 1246 af 15.10.2010.

For selvstændige, der ikke har mulighed for at indbetale via arbejdsgiveren, er der indført en mulighed for, at den selvstændige årligt kan få fradragsret for årlige indbetalinger ud over opfyldningsfradraget, også selv om der ikke indbetales det samme beløb årligt i 10 år. Eneste begrænsning er, at der maksimalt må indbetales et beløb svarende til 30 % af virksomhedens overskud frem til 2015.

Udbetalingerne fra en livrentepension beskattes som personlig indkomst.

Livrenter modregnes i beregningsgrundlaget for efterløn, hvis man går på efterløn inden man opfylder 2-års reglen uanset om man får udbetaling fra livrenten eller ej. Og den modregnes i efterlønnen, hvis den kommer til udbetaling og er tegnet som led i et ansættelsesforhold, hvis man opfylder 2-års reglen. Derudover modregnes den i beregningsgrundlaget for udbetaling af folkepensionens pensionstillæg på lige fod med andre pensionsudbetalinger.

Dog findes der en speciel todelt livrente, hvor man efter pensionsbeskatningsloven § 5b kan få en del af en livrente udbetalt over en kortere periode end 10 år, eksempelvis fra alderen 60-65 år. Det smarte herved er, at man kan fravælge efterlønsudbetalingen i de år og i stedet få udbetalt penge fra livrenteordningen.

Dels undgår man derved, at livrenten bliver modregnet i efterlønnen (og siden i folkepensionen), dels kan man i stedet for de løbende efterlønsudbetalinger få udbetalt et stort engangsbeløb som 65 årig.

Alle, der har en formodning om at leve længere end gennemsnittet og ønsker en løbende pensionsudbetaling, bør som udgangspunkt vælge livrente. Forsikringselskabet tager som regel udgangspunkt i de officielle levetidstabeller, når de udregner størrelsen på livrente, uden at spørge til livsstil og levevaner.

Reserven – de penge, der er ”tilovers” – tilfalder ikke forsikringselskabets egenkapital, men tillægges reserven til at dække udbetaling af andre fremtidige livrenter.

Lever man sundt og er sygdomsfri, er der derfor gode chancer for, at man bliver ældre end gennemsnittet, hvorfor man med fordel kan vælge en livrente.

3.3 Ratepension (ophørende livrente)

Ratepension har indtil den Forårspakken 2.0 været den langt mest almindelige pensionsopsparingsform end de kendte alternativer, kapital- og livrentepension. Det har længe været det oplagte valg af pensionsordning.

En ratepension giver en månedlig udbetaling fra den måned, man går på pension i en aftaleperiode på 10-25 år.

Pengene udbetales af den pensionskasse eller det forsikringselskab, hvorigennem man har foretaget sin opsparing.

Den sum, der udbetales hver måned, er beregnet af forsikringselskabet eller pensionskassen på baggrund af, hvor mange penge man har indbetalt på pensionen, og hvor lang tid udbetalingsperioden skal løbe over.

En ratepension kan designes sådan, at ægtefællen overtager de månedlige rateudbetalinger i en garanteret periode, hvis man dør før ægtefællen for at sikre den opsparede værdi.

Der er ingen begrænsninger for, hvem der kan oprette en ratepension. Der er dog en aldersmæssig begrænsning på 75 år¹² for etablering.

¹² Hvornår ratepensionen senest kan oprettes, afhænger af alder i forhold til Velfærdsreformen, se skema side 29.

Ratepensioner kan ikke konverteres til kapitalpensioner. Kapitalpensioner kan konverteres til ratepensioner. Kapitalpensioner, der er konverteret til ratepensioner kan ikke konverteres tilbage. Endvidere kan en ratepension, der f.eks. er aftalt til at skulle udbetales over 10 år, nu forlænges ud over f.eks. 20 år, under forudsætning at man ikke overskrider den maksimale periode på 25 år fra efterlønsalderen er nået. Herved kan man måske opnå, at ratepensionen ikke påvirker pensionstillægget i så stor grad.

Indbetalinger på en ratepension trækkes fra i topskatten og kan dermed få en fradragsværdi på 51,5 %. Der kan maksimalt indbetales kr. 100.000 årligt på en ratepension¹³.

Fordelen ved en ratepension i forhold til en kapitalpension ligger først og fremmest i den højere fradragsværdi på indbetalingstidspunktet.

For selvstændige, der ikke har mulighed for at indbetale via arbejdsgiveren er der indført en mulighed for, at den selvstændige årligt kan få fradragsret for årlige indbetalinger udover opfyldningsfradraget, også selvom der ikke indbetales samme beløb årligt i 10 år. Eneste begrænsning er, at der maksimalt må indbetales et beløb svarende til 30 % af virksomhedens overskud frem til år 2015.

Udbetalinger fra ratepension beskattes som personlig indkomst.

Ratepensioner modregnes i beregningsgrundlaget for efterløn, hvis man går på efterløn inden man opfylder 2-års reglen uanset om man får udbetaling fra ratepensionen eller ej. Og den modregnes i efterlønnen, hvis den kommer til udbetaling og er tegnet som led i et ansættelsesforhold, hvis man opfylder 2-års reglen. Derudover modregnes den i beregningsgrundlaget for udbetaling af folkepensionens pensionstillæg på lige fod med andre pensionsudbetalinger.

¹³ Pensionsbeskatningsloven, § 16, stk. 2, LBK nr. 1246 af 15.10.2010.

Alle, der ønsker en løbende pensionsudbetaling, bør som udgangspunkt vælge en ratepension eller en livrente. Der er dog overvejelser man bør gøre sig i forbindelse med oprettelse af pensionsordningerne:

Hvis man ønsker at gå på efterløn som 60-årig, vil alle pensionsordninger blive modregnet uanset om de bliver udbetalt eller ej. Det vil i dette tilfælde være underordnet om ratepensionen eller livrenten er oprettet i et ansættelsesforhold. Men ønsker man at gå på efterløn, når man opfylder 2-års reglen, er det kun ratepensioner og livrenter, der er oprettet i ansættelsesforhold, der skal modregnes og vel og mærke kun hvis de bliver udbetalt. Her bør man så tidligt som muligt overveje, om det er muligt at oprette en pensionsordning i privat regi, hvis man ønsker at få udbetaling fra en pensionsordning med løbende udbetalinger, mens man er på efterløn. Da udbetalinger fra pensionsordninger oprettet i privat regi ikke bliver modregnet i efterlønnen.

3.4 Særlige opsparingsmuligheder for selvstændige

Selvom der som tidligere nævnt er mulighed for at opspare indtil 30 % af virksomhedens overskud årligt uden samme begrænsninger som andre, så ser selvstændige ofte virksomheden som deres pensionsopsparing. Mange selvstændige investerer alle kræfter i opbygning af deres virksomhed. Har man en virksomhed, er der derfor stor sandsynlighed for, at man ikke har skænket sin pension mange tanker. Man har sikkert – som mange andre – tænkt på virksomheden som værende pensionsopsparing, men hvad hvis man sælger?

3.4.1 Ophørspension¹⁴

Der er i dag mulighed for at indbetale op til kr. 2.507.900 – med fradragret – til en pensionsordning, hvis man sælger sin virksomhed. Man vælger selv, om det skal være rate- eller livrentepension, og man er ikke underlagt de aldersbegrænsninger, der ellers er knyttet til ratepension.

¹⁴ Pensionsbeskatningsloven, § 15A, LBK nr. 1246 af 15.10.2010.

For at kunne anvende denne mulighed skal man, inden afståelse af den erhvervmæssige virksomhed, være fyldt 55 år og man skal i en periode på mindst 10 år inden for de seneste 15 år forud for det indkomstår, hvori pensionsordningen oprettes, have drevet selvstændig erhvervmæssig virksomhed eller have været hovedaktionær¹⁵ i et selskab, der driver erhvervmæssig virksomhed. Det er ikke et krav, at perioden skal udgøre en sammenhængende periode på mindst 10 år.

Den erhvervmæssige må ikke i overvejende grad have bestået af udlejning af fast ejendom, besiddelse af kontanter, værdipapirer eller lignende, altså passiv virksomhed. Bortforpagtning af fast ejendom, som benyttes til landbrug, gartneri, planteskole, frugtplantage eller skovbrug anses ikke som udlejning af fast ejendom. Den erhvervmæssige virksomhed må endvidere ikke have bestået i udlejning af afskrivningsberettigede driftsmidler eller skibe eller have haft mere end 10 ejere, medmindre opretteren af pensionsordningen har deltaget i virksomhedens drift i væsentligt omfang.

Reglen om at udbetaling af en ratepension tidligst kan starte 5 år efter oprettelsen gælder fortsat ved denne type pension¹⁶.

Ratepensionen kan også tegnes efter det 60. år, og der er ingen øvre grænse for, hvornår udbetalingerne fra pensionsordningen skal starte¹⁷.

Man kan oprette en eller flere pensionsordninger, men kan i alt højst indbetale et grundbeløb på kr. 2.507.900 (2011-niveau) til ordningerne. Grundbeløbet reguleres efter personskattelovens § 20. Indbetalingen til en pensionsordning hidrørende fra den selvstændige virksomhed kan ikke overstige den fortjeneste opnået ved afståelsen af virksomheden eller en andel af denne, som medregnes ved personens indkomstopgørelse.

¹⁵ Som nævnt i Aktieavancebeskatningsloven, § 4.

¹⁶ Pensionsbeskatningsloven, § 8, stk. 1 nr. 3, 2. pkt. og § 11A, nr. 4, 2. pkt., LBK nr. 1246 af 15.10.2010.

¹⁷ Pensionsbeskatningsloven, § 15A, stk. 5, 2. pkt., LBK nr. 1246 af 15.10.2010.

Indbetalingen til ophørspension betragtes som privat og kan fradrages i den skattepligtige indkomst. Der er fuldt fradrag i det år, hvori virksomheden sælges. Hvis hele beløbet svarende til den skattepligtige fortjeneste ikke bliver indbetalt i salgsåret, kan der indbetales i op til 9 år efter salgsåret – med fuldt fradrag i det år, det bliver indbetalt. Hvis man ikke indbetaler hele beløbet på én gang, kan man altså indbetale det med fuldt fradrag i de indtil 9 efterfølgende år. På den måde kan man nedskrive den skattepligtige indkomst i de følgende år, så man f.eks. undgår at betale topskat. Indbetalingen skal altså foretages inden for en periode på 10 år og 10-årsperioden begynder i det år, hvori hele virksomheden eller en andel af denne er afstået.

AFG nr. 9222 af 21/03/2006 fra Skatterådet:

A spurgte, om han i perioden 2005 til 2011 kunne indskyde på en ophørspension på grundlag af en fortjeneste fra salget af en virksomhed i 2001. Skatterådet fandt, at spørgsmålet skulle besvares ud fra den i 2001 gældende formulering af pensionsbeskatningsloven. Rådet besvarede derefter spørgsmålet benægtende, idet 10 års perioden med selvstændig virksomhed skulle beregnes ud fra tidspunktet for oprettelsen af pensionsordningen. Da der endnu ikke var oprettet en § 15 A-ordning, var betingelsen om selvstændig virksomhed i mindst 10 år umiddelbart forud for oprettelsen af pensionsordningen ikke opfyldt.

LSR (kendelse) af 12/10 2009, 08-02966:

Fradrag for indskud på ophørspension skulle beregnes efter den beløbsgrænse, der var gældende i det år, hvor klageren afstod sin virksomhed og ønskede fradrag for indskuddet. Fristerne i pensionsbeskatningslovens § 18, stk. 1, 2. og 6. pkt. kunne ikke føre til et andet resultat.

I afgørelsen fra Skatterådet kunne der altså ikke indskydes på en ophørspension, da der var gået 5 år siden, at virksomheden var solgt, og der ikke på det tidspunkt var oprettet en ophørspension. Hvis A i 2001 havde oprettet en ophørspension kunne han i de næste 10 år årligt have indskudt beløb på denne til grænsen for ophørspension i 2001 jf. sidstnævnte kendelse.

Det er altså året for afhændelse af virksomheden, der er betydende for, om man kan opfylde betingelserne og hvilket beløb, der kan indskydes.

Men hvor lang tid skal der så gå før, at man ikke længere opfylder betingelsen om mindst 10 års erhvervsvirksomhed inden for de seneste 15 år forud for det indkomstår, hvori pensionsordningen oprettes?

AFG nr. 9199 af 22/04/2003 fra Ligningsrådet:

I forbindelse med et virksomhedsskift havde spørgeren haft en periode på 6½ måned, hvor han ikke drev virksomhed som selvstændig. Ligningsrådet fandt, at denne pause ikke indebar, at han ikke opfyldte 10-års kravet i pensionsbeskatningslovens § 15 A, stk. 2, da der ikke var gået mere end 12 måneder fra den ene virksomhed ophørte, og til den anden virksomhed påbegyndtes.

Altså hvis der går mere end 12 måneder mellem at man har drevet to forskellige virksomheder, skal man være særligt opmærksom på, om man kan opfylde 10-års kravet.

En af fordelene ved ophørspension, at beskatningen af fortjenesten kan blive flyttet fra topskat på 51,5 % til bundskat på ca. 36,5 %, når pensionen til sin tid udbetales. Det forudsætter, at indkomsten inkl. raterne ikke overskrider grænsen for udlignings- og topskat¹⁸.

3.5 Kort om andre opsparingsformer

Andre former for opsparing til pension kunne f.eks. være

- afdrag på gæld
- opsparing på bankkonti
- opsparing i realkreditobligationer
- opsparing i aktier

¹⁸ Grænsen for udligningsskat er kr. 362.800 (udligningsskat omtales ikke i denne opgave, da udligningsskat kun skal betales for store pensionsudbetalinger over grænsen) og kr. 389.900 for topskat i 2011.

Afdrag på gæld vil ofte være bedre end øvrig opsparing, idet de renter, der skal betales på gælden vil være højere end den forrentning, man vil kunne få ved opsparing på de forskellige pensionsformer og ved anden opsparing i f.eks. banken.

Opsparing på bankkonti giver dels sikkerhed for indestående op til grænsen på 100.000 euro¹⁹. Ved opsparing på pensionskonti, hvor indestående ofte er investeret i aktier og obligationer, kan man risikere, som ved den seneste finanskriser, at pensionen bliver formindsket. Dels kan man disponere rimeligt frit over beløbet, dog kan der være begrænsning på rådigheden ved placering på højrentekonti. Beløbet vil i de fleste tilfælde kunne hæve mod betaling af dekort.

Opsparing i obligationer sikrer en relativ god forrentning samtidig med, at risikoen ved investeringen er lav. Blåstemplede obligationer, der er erhvervet senest 26. januar 2010, kan sælges skattefri. For obligationer, der er erhvervet den 27. januar 2010 eller senere, gælder, at personer er skattepligtige af gevinsten, ligesom kurstab skattemæssigt er fradragsberettiget. Der gælder et FIFO-princip, som gør, at de først købte obligationer anses for at være de først solgte. Ved salg af den skattepligtige del af obligationsbeholdningen opgøres den skattepligtige fortjeneste ud fra et fordring-til-fordring-princip. Det betyder, at det er en enkelte obligations anskaffelsessum, der skal anvendes ved opgørelse af fortjenesten. Selv hvis obligationerne alle er anskaffet inden for samme fondskode og efter den 26. januar 2010, skal der ved delsalg fra beholdningen dels anvendes et FIFO-princip og et fordring-til-fordring-princip.

Ved opsparing i aktier er der en chance for en bedre gevinst, men der er også en større risiko ved investeringen. Gevinst og tab på aktier skal for personer medtages ved indkomstopgørelsen efter realisationsprincippet. Det vil sige, at gevinst eller tab skal medregnes i det år, hvor aktierne sælges. Tidspunktet for, hvornår aktierne er solgt afhænger af, hvornår der er truffet en endelig og bindende aftale.

¹⁹ I hvert pengeinstitut.

3.6 Delkonklusion pensionsordninger

Selvom der er forskellige måder at spare op til pension på, findes der overordnet tre pensionsordninger, hvor der gives fradrag for indbetalingerne.

Men man bør overveje nøje, hvornår man vil forlade arbejdsmarkedet og hvilken eller hvilke former for pensionsordninger, man ønsker udbetaling fra. Generelt kan det anbefales at søge rådgivning for at få afklaret, hvordan man bedst får opfyldt de ønsker, man har.

En kapitalpensionsordning giver som hovedregel et stort engangsbeløb ved udbetaling. Det giver f.eks. mulighed for at afdrage på lån eller realisere nogle drømme i forbindelse med overgang til efterløn eller folkepension.

En livrente giver en månedlig udbetaling resten af ens livstid, uanset hvor gammel man bliver. Det kan være, at man ønsker at have et større beløb end folkepensionens grundbeløb og pensionstillæg til rådighed hele livet.

En ratepension giver også en månedlig udbetaling, men i en begrænset periode på f.eks. 10 år. Det kan være, at man ønsker at have flere penge til rådighed, mens man stadig er rask og rørig, men at det ikke er så nødvendigt, når man bliver ældre og mere svagelig.

En kapitalpension fradrages i bundskatten indtil kr. 46.000 årligt (2011-niveau), mens livrenter og ratepensioner fradrages i den personlige indkomst. Der er ingen øvre grænse for indbetaling til livrenter, men der kan maksimalt indbetales kr. 100.000 årligt på en ratepension eller ophørende livrente.

Beskatningen ved indbetaling gør, at topskatteydere bør spare maksimalt op inden for ratepensionsloftet på kr. 100.000 og herefter opsparing på kapitalpension til den maksimale grænse på kr. 46.000. Bundskatteydere bør spare op på kapitalpensionen inden for maksimumbeløbet på kr. 46.000.

Der findes særlige regler for selvstændige erhvervsdrivende. Der mulighed for at indbetale indtil 30 % af virksomhedens overskud på f.eks. en ratepension, også selv om det overstiger grænsen på kr. 100.000 indtil 2015. Derudover er der ved salg af virksomhed mulighed for at indbetale overskuddet ind til en ratepension eller livrente indtil en grænse på kr. 2.507.900 (2011-niveau).

4. På vej på efterløn eller pension

Den 20. juni 2006 blev et forlig vedtaget om en velfærdsreform med deltagelse af regeringen, Socialdemokraterne, Det Radikale Venstre og Dansk Folkeparti. Forliget indebærer at efterlønsalderen fra 2019 til 2022 løbende hæves til 62 år og pensionsalderen hæves til 67 år i perioden fra 2024 til 2027. Folk, der ved udgangen af 2006 var over 48 år, blev ikke berørt af ændringerne i tilbagetrækningsalderen. Derudover er det meningen, at der fra 2025 hvert 5. år skal ske tilpasninger, så efterlønsalderen og pensionsalderen tilpasses danskernes levetid.

Som reglerne er nu, ser det således ud:

Fødselsdato	Hvornår kan man gå på efterløn og pension?
1958 eller før	Man kan gå på efterløn som 60-årig og få folkepension, fra man er 65.
1. januar 1959 - 30. juni 1959	Man kan gå på efterløn, fra man fylder 60 ½ år, og få folkepension, fra man er 65 ½.
1. juli 1959 - 31. december 1959	Man kan gå på efterløn, fra man fylder 61 år, og få folkepension, fra man er 66.
1. januar 1960 - 30. juni 1960	Man kan gå på efterløn, fra man fylder 61 ½ år, og få folkepension, fra man er 66 ½ år.
1. juli 1960 - 31. december 1962	Man kan gå på efterløn, fra du fylder 62 år, og få folkepension, fra man er 67 år.
1. januar 1963 eller senere	Som udgangspunkt kan man gå på efterløn, fra du fylder 62 år, og få folkepension, fra man er 67 år, men hvis levetiden stiger fremover, kan det ændres så efterlønsalderen og pensionsalderen evt. bliver højere.

Med nytårstalen ved indgangen til 2011 åbnede statsminister Lars Løkke Rasmussen op endnu en gang for en diskussion om afskaffelse af efterløn for personer under 45 år og en kortere tidshorizont for hævnning af pensionsalderen, således at folkepensionsalderen i allerede 2022 vil være 67 år. Derudover er det stadig meningen, at folkepensionsalderen skal tilpasses danskernes levetid²⁰.

I dette kapitel reglerne omkring efterløn blive gennemgået, samtidigt vil de regler, som påvirker udbetaling af efterløn, hvis man går på efterløn i dag, og man har pensionsordninger, blive gennemgået. Mange bestemmer sig for at gå på efterløn uden at have gjort sig overvejelser om, hvordan efterløn og private pensionsordninger påvirker hinanden.

4.1 Efterløn

4.1.1 Betingelser for efterløn

For at kunne gå på efterløn skal man opfylde følgende betingelser:

- 1) Have bopæl i Danmark, et andet EØS-land, Grønland, Færøerne eller Schweiz
- 2) Have været medlem af en a-kasse og indbetalt efterlønsbidrag i 10 og op til 30 år, alt efter hvornår man er født
- 3) Være medlem af a-kassen i efterlønsperioden, men man skal ikke betale efterlønsbidrag.
- 4) Have fået indberettet værdien af sin pensionsformue ved det 60. år.
- 5) Opfylde betingelserne for ret til dagpenge ved ledighed
- 6) Være rask og stå til rådighed for arbejdsmarkedet den dag, man får efterlønsbeviset

Hvis man har været frmeldt ordningen eller ikke har indbetalt til ordningen i det fulde antal år gælder særlige bestemmelser, som ikke gennemgås her, i stedet henvises til Bekendtgørelse af lov om arbejdsløshedsforsikring m.v., LBK nr. 574 af 27/05/2010.

²⁰ Bekendtgørelse af lov om arbejdsløshedsforsikring m.v., LBK nr. 574 af 27.05.2010 samt Bekendtgørelse af lov om social pension, LBK nr. 1005 af 19.08.2010.)

Når man som selvstændig ønsker at gå på efterløn, gælder der særlige betingelser. En selvstændig, der ikke kan eller ønsker at videreføre virksomheden i efterlønsperioden, skal over for a-kassen kunne dokumentere, at den selvstændige virksomhed er helt ophørt. Dette kan bl.a. ske ved overdragelse, lukning eller udtræden af virksomheden. Der gælder endvidere særlige regler, hvis virksomheden videreføres af nære familiemedlemmer.

4.1.1 Efterlønsbevis

Når man opfylder betingelserne for efterløn, skal a-kassen udstede et efterlønsbevis. Det gælder dog ikke, hvis man samtidig overgår til efterløn.

Efterlønsbeviset giver ret til

- at gå på efterløn, efter at man er fyldt 60 år, selvom man efterfølgende er blevet syg og ikke kan stå til rådighed for arbejdsmarkedet.
- At få beregnet efterlønnen ud fra mindst det indtægtsgrundlag man havde, da efterlønsbeviset fik sin virkning. Der skal dog anmodes om dette inden 3 måneder efter modtagelsen af efterlønsbeviset.
- At blive fritaget for at betale efterlønsbidrag. Man skal dog fortsat være medlem af a-kassen.
- Påbegynde optjening til opfyldelse af 2 års-reglen.

4.1.3 2-års-reglen

For at opfylde 2 års-reglen kræves det, at man rent faktisk udskyder efterlønnen i mindst 2 år efter at man har fået efterlønsbeviset. I den periode skal lønmodtagere arbejde mindst 3.120 timer som fuldtidsforsikret eller 2.496 timer som deltidsforsikret. Hvis man er selvstændig, skal man have drevet virksomhed i væsentligt omfang.

En betingelse for at få udbetalt efterløn som fuldtidsforsikret er, at man inden for de sidste 15 år sammenlagt har været fuldtidsforsikret i mindst 10 år, heraf skal de 52 uger være umiddelbart før

overgangen til efterløn. Det gælder uanset om 2-års reglen er opfyldt eller ej. Hvis man er født før 1. juli 1949 kan man opfylde betingelserne for efterløn som fuldtidsforsikret, hvis man har været fuldtidsforsikret uafbrudt siden 1. juli 1999 og indtil man overgår til efterløn. Man skal dog have været fuldtidsforsikret i 5 år inden for de seneste 10 år, og heraf skal de 26 uger være umiddelbart inden overgangen til efterløn.

Hvis man opfylder 2 års-reglen, får man en højere efterlønsats, mildere modregning for pensionsordninger og mulighed for optjening af skattefri præmie, hvis man fortsætter med at arbejde i et vist omfang.

4.1.4 Indberetning af pensionsformue

For at få efterløn eller få udstedt et efterlønsbevis skal ens pensionsformue indberettes til SKAT. Indberetningen foretages af pensionselskaberne, pengeinstitutter, pensionskasser og offentlige pensionsforvaltere.

Indberetningen skal give oplysninger om værdien af pensioner ved det fyldte 59½ år og skal bruges til beregning af fradrag i efterlønnen. Hvis man ekstra ordinært indbetaler på pensionsordninger mellem det fyldte 59½ år og det fyldte 60. år, skal man underrette a-kassen, hvis beløbet overstiger bundgrænsen på kr. 46.000 (2011-niveau).

4.1.5 Arbejde i efterlønsperioden

Man har ret til at arbejde i efterlønsperioden²¹. Det gælder både lønnet og ulønnet arbejde. Løn- og ansættelsesvilkår er uden betydning, og det er også uden betydning om arbejdet udføres for en erhvervsdrivende arbejdsgiver eller for en privat person.

Den nærmere afgrænsning af reglerne følger reglerne for arbejdsløshedsdagpenge.

²¹ Jf. Bekendtgørelse af lov om arbejdsløshedsforsikring m.v., LBK nr. 574 af 27/05/2010, § 74e.

Fradrag for arbejde skal ske efter reglerne for fradrag i dagpenge, det vil sige time for time. Fradraget foretages efter, at der er foretaget fradrag for pensionsordninger²².

For fuldtidsforsikrede, sker der modregning i efterlønnen fra første arbejdstime. Fradraget sker time for time, det vil sige, at man beregner efterløn for 37 timer pr. uge og fratrækker det antal timer man arbejder. En arbejdstime modregnes i efterlønnen med maks. kr. 92,43 (2010), hvis man går på efterløn som 60-årig, og maks. kr. 101,62, hvis man går på efterløn efter 2-års reglen. Hvis der er fradrag for pensioner, bliver efterlønstimelønnen dog lavere.

Arbejder man mere end 29,6 timer pr. uge, udbetales der ikke efterløn for den uge. Arbejder man mere end 37 timer i løbet af en uge, modregnes de overskydende timer i de efterfølgende uger.

For deltidsforsikrede gælder, at der sker fradrag for arbejdstimer på grundlag af den gennemsnitlige arbejdstid, man havde før overgangen til efterløn. Hvis man f.eks. arbejdede 20 timer om ugen inden overgangen til efterløn, fastsættes efterlønsatsen herefter. Fradrag for arbejdstimer vil så ske med $1/20$ af den ugentlige efterlønsats for hver time, man arbejder. Arbejder man mere end $4/5$ af den tidligere arbejdstid, udbetales der ikke efterløn for den uge. Arbejder en deltidsforsikret mere end 30 timer i en uge, modregnes de overskydende timer i de efterfølgende uger.

Hvis timelønnen er under kr. 200,51 (2010) får man et mindre fradrag pr. arbejdstime, mens fradraget for højere lønninger er uændret. Det lempeligere fradrag gives for lønindkomst op til kr. 33.005 (2010) pr. kalenderår. Beløbet nedsættes forholdsmæssigt, hvis man ikke modtager efterløn hele året. Arbejde derudover modregnes efter gældende regler, det vil sige time for time.

Eksempel

Hvis man tjener kr. 180 pr. time, bliver modregningsbrøken $180/200,51 = 0,90$.

²² Bekendtgørelse om arbejdsløshedsforsikring m.v., BEK nr. 574 af 27/05/2010, § 74j.

Hvis arbejdstiden er vanskelig at kontrollere, omregnes indtægten. Det sker ved at omregne den indtjente løn med omregningsraten på kr. 200,51 pr. time.

Eksempel

Indtægt i en bestemt uge kr. 2.500/200,51 kr. pr. time = 12,47 timer

4.1.6 Selvstændig virksomhed samtidig med efterløn

Det kan lade sig gøre at drive selvstændig virksomhed samtidig med at man går på efterløn. Det kræver dog altid forudgående godkendelse fra a-kassen. Der er tre forskellige muligheder for at drive selvstændig virksomhed samtidig med efterløn.

Selvstændig virksomhed i 18½ time hver uge (tidligere hovedbeskæftigelse)²³

Hvis man har drevet selvstændig virksomhed i væsentlig omfang i mindst 3 hele regnskabsår umiddelbart inden overgang til efterløn, kan man også drive selvstændig virksomhed i efterlønperioden. Det kræver, at man nedsætter arbejdstiden i virksomheden til fast 18½ timer pr. uge. Fravær pga. ferie i op til 5 uger pr. kalenderår samt kortvarig sygdom i op til 3 måneder sidestilles med arbejde i opgørelsen af de 18 ½ timer pr. uge. Dette medfører fradrag i efterlønnen med 18½ timer pr. uge.

Selvstændig virksomhed i op til 962 timer om året (tidligere hovedbeskæftigelse)²⁴

Man kan også drive selvstændig virksomhed efter en mere fleksibel ordning, hvis virksomheden alene er baseret på egen arbejdskraft, evt. ægtefællens og i særlige tilfælde en enkelt ansat. Det kræver ligeledes, at man har drevet selvstændig erhvervsvirksomhed i væsentlig omfang i mindst 3 hele regnskabsår umiddelbart inden overgang til efterløn. Hvis a-kassen tillader det, kan man drive selvstændig virksomhed i op til 962 timer pr. kalenderår, dog må virksomhedens skattepligtige

²³ Bekendtgørelse om arbejdsløshedsforsikring m.v., BEK nr. 574 af 27/05/2010, § 74f, stk. 1 samt Bekendtgørelse om selvstændig virksomhed samtidig med efterløn, BEK nr. 1421 af 14/12/2010, kapitel 1

²⁴ Bekendtgørelse om arbejdsløshedsforsikring m.v., BEK nr. 574 af 27/05/2010, § 74f, stk. 2 samt Bekendtgørelse om selvstændig virksomhed samtidig med efterløn, BEK nr. 1421 af 14/12/2010, kapitel 2.

indkomst i efterlønperioden højst udgøre halvdelen af et gennemsnit af virksomhedens skattepligtige indkomst de seneste 3 år før overgangen til efterløn. Der kan ikke tages hensyn til afskrivninger, der pr. år overstiger de gennemsnitlige afskrivninger i 3-års perioden. Det er endvidere en betingelse for at kunne gå på efterløn, at den gennemsnitlige skattepligtige indkomst de seneste 3 år inden overgangen til efterløn er positiv.

Den fleksible ordning medfører fradrag i efterlønnen time for time, dog med mindst 12 timer pr. uge. Der kan højst udbetales efterløn for 962 timer i et kalenderår. Og man skal løbende oplyse a-kassen om den faktiske arbejdstid i virksomheden. Overstiger tidsforbruget i virksomheden det tilladte antal timer pr. uge eller i kalenderåret, skal a-kassen indstille udbetaling af efterløn og træffe afgørelse om tilbagebetaling af den udbetalte efterløn i kalenderåret. Herefter kan udbetaling af efterløn tidligst genoptages fra begyndelsen af det efterfølgende kalenderår, hvis man sandsynliggør, at arbejdstiden ikke vil overstige det tilladte antal timer i et kalenderår.

Derudover skal man på en årlig efterlønsreklæring oplyse a-kassen om virksomhedens regnskab og regnskabsår, skattepligtige indkomst og eventuel ægtefælledeltagelse og oplysningerne skal være attesteret af en registreret revisor, en statsautoriseret revisor eller en særligt sagkyndig.

Hvis den skattepligtige indkomst overstiger halvdelen af den gennemsnitlige skattepligtige indkomst de seneste 3 regnskabsår inden overgang til efterløn, skal beløb herudover modregnes eller tilbagebetales krone for krone.

Selvstændig virksomhed som bibeskæftigelse²⁵

Hvis man ønsker at drive selvstændig virksomhed som bibeskæftigelse, kan man søge a-kassen om tilladelse til at videreføre eller starte selvstændig virksomhed, hvis man kan sandsynliggøre, at den samlede arbejdstid i virksomheden kan holdes inden for 400 timer om året. Endvidere må virksomhedens dækningsbidrag (nettoomsætning minus vareforbrug) ikke overstige kr. 69.363 (2011) pr. regnskabsår i hele efterlønperioden.

²⁵ Bekendtgørelse om arbejdsløshedsforsikring m.v., BEK nr. 574 af 27/05/2010, § 74g, samt Bekendtgørelse om selvstændig virksomhed samtidig med efterløn, BEK nr. 1421 af 14/12/2010, kapitel 3

Hvis det er en virksomhed som bibeskæftigelse man ønsker at videreføre, skal virksomhedens indtægt for hele regnskabsåret før overgang til efterløn Oplysningerne skal være attesteret af en registreret revisor, en statsautoriseret revisor eller en særligt sagkyndig.

Hvis virksomheden har været drevet som i større omfang eller som hovedbeskæftigelse, skal man sandsynliggøre at arbejdstiden er varigt nedsat til højst 400 timer årligt og at indtægten også er varigt nedsat til højst kr. 69.363 (2011) pr. regnskabsår.

4.1.7 Indtægter, der modregnes i efterlønnen

Efterlønnens størrelse afhænger af hvilke indtægter man har, og det er i den forbindelse relevant at nævne hvilke indtægter, der medfører modregning, og hvilke der ikke gør.

Pensionsordninger medfører fradrag i efterlønnen, men hvor stort, fradraget i efterlønnen bliver, afhænger dels af pensionsordningernes størrelse og art, dels om man opfylder 2-årsreglen eller ej.

Derudover er de vigtigste indtægter, der giver modregning i efterlønnen²⁶:

- løn, rådighedsløn eller ydelser, der træder i stedet herfor, f.eks. fratrædelsesgodtgørelse
- feriegodtgørelse og ferie med løn medfører fradrag i efterlønnen dag for dag, når ferien afholdes
- indtægter fra genudsendelse, genopførelse og anden form for genanvendelse af bøger, fotografier, teaterstykker og film
- visse legater
- skattepligtige beløb, der modtages for varetagelse af borgerlige ombud og offentlige og private hverv, f.eks. medlem af menighedsråd, bestyrelsesmedlem i aktie- og anpartsselskaber, medlem af repræsentantskab

²⁶ Bekendtgørelse om fleksibel efterløn, BEK nr. 1621 af 13/12/2006, kapitel 9, §§ 35-42.

- beløb, der modtages for varetagelse af særlige hverv som borgmester, rådmand eller udvalgsformand

4.1.8 Indtægter, der ikke modregnes i efterlønnen²⁷

Der findes en række indtægter som ikke modregnes i efterlønnen

- pension fra ATP
- pension fra ægtefælle eller registreret partner
- invalidepensioner
- invaliditetsydelse efter Lov om social pension
- forpagtningsafgift, indtægt fra ikke-erhvervsmæssig udlejning samt overskud af egen bolig
- indtægt ved salg af erhvervsvirksomhed eller fast ejendom
- renter, arv, gaver, gevinster, aktieudbytte, bankindestående og lignende
- fratrædelsesgodtgørelse i henhold til funktionærloven
- ekstraordinær fratrædelsesgodtgørelse, som ikke udbetales i stedet for løn, og hvor opsigelsesvarslet fra arbejdsgiveren er overholdt
- licensafgifter, biblioteksafgifter, Koda/Gramex-afgifter og lignende
- erstatninger, herunder erstatning efter Lov om sikring mod følger af arbejdsskade
- efterlevelseshjælp efter kapital 10a i Lov om aktiv socialpolitik
- livsvarige ydelser på finansloven til kunstnere og deres efterladte
- underholdsbidrag

4.2 Efterløn fra 60 år

Hvis man går på efterløn uden at opfylde 2 års-reglen, vil efterlønnen maksimalt være 91 % af højeste dagpengesats, og der sker modregning for alle fradragsberettigede pensioner, man har, uanset om de kommer til udbetaling eller ej, og der bliver modregnet i hele efterlønsperioden.

²⁷ Bekendtgørelse om fleksibel efterløn, BEK nr. 1621 af 13/12/2006, kapitel 9, § 43.

For pensioner med løbende livsvarige udbetalinger, foretages der fradrag med udgangspunkt i et beløb, der svarer til 80 % af den indberettede beregnede livsvarige ydelse. For alle øvrige pensioner modregnes der med 5 % af det indberettede depot. Inden fradraget i efterlønnen beregnes, foretages der et bundfradrag i den samlede pensionsydelse på kr. 13.800 (2011-niveau). Herefter foretages fradraget med 60 % af den beregnede årlige ydelse.²⁸

Dog gælder det, at for løbende udbetaling af pension, oprettet som led i et ansættelsesforhold, skal der modregnes med 50 % af det årlige udbetalte pensionsbeløb uden bundfradrag i efterlønnen.²⁹

4.2.1 Case: Efterløn uden opfyldelse af 2-års reglen, uden udbetaling fra pensionsordninger³⁰

Hvis Ane ønsker at gå på efterløn, inden hun opfylder 2-årsreglen, vil efterlønnen udgøre 91% af højeste dagpengesats. Og hvis det forudsættes, at hun ikke ønsker udbetaling fra hendes pensionsordninger, vil beregningen af efterlønnen se således ud:

Kapitalpension (140.000 x 5 %)	=	7.000,00
LD-opsparing (68.800 x 5 %)	=	3.440,00
Livrente (80 % af 32.200)	=	<u>25.760,00</u>
		36.200,00
Bundfradrag	=	<u>13.800,00</u>
Der skal således modregnes 60% af		22.400,00
Modregning (60 % af 22.400), årligt	=	13.440,00
Modregning pr. uge 13.440/52 uger	=	258,47

²⁸ Bekendtgørelse af lov om arbejdsløshedsforsikring m.v., LBK nr. 574 af 27/05/2010, § 74j, stk. 5.

²⁹ Bekendtgørelse af lov om arbejdsløshedsforsikring m.v., LBK nr. 574 af 27/05/2010, § 74j, stk. 6.

³⁰ Se case beskrivelse, bilag 1

Efterløn inden modregning pr. uge (2011-niveau)	=	3.485,00
Modregning	=	<u>- 285,47</u>
Efterløn pr. uge	=	3.226,53
Årlig efterløn inden skat (52 x 3.227)	=	<u>167.804,00</u>

4.2.1 Case: Efterløn uden opfyldelse af 2-års reglen, med udbetaling fra pensionsordning³¹

Hvis Ane måske synes, at det er et for lille beløb, at leve for, mens Anders og hun stadig er raske og rørige og f.eks. gerne vil ud at rejse, vil hun måske have udbetaling fra hendes livrente, der er oprettet i ansættelsesforhold, og regnestykket vil se således ud, da hun ikke opfylder 2-års reglen:

Kapitalpension (140.000 x 5 %)	=	7.000,00
LD-opsparing (68.800 x 5 %)	=	<u>3.440,00</u>
		10.440,00
Bundfradrag (13.800 (2011-niveau))	=	<u>10.440,00</u>
		0,00
Livrente (32.200 x 50 %)	=	<u>16.100,00</u>
Der skal således modregnes	=	<u>16.100,00</u>
Modregning pr. uge 16.100/52 uger	=	309,62
Efterløn inden modregning pr. uge (2011-niveau)	=	3.485,00

³¹ Se case beskrivelse, bilag 1

Modregning	=	<u>- 309,62</u>
Efterløn pr. uge	=	3.175,38
Årlig efterløn inden skat (52 x 3.175)	=	<u>165.100,00</u>
Årlig efterløn inden skat	=	165.100,00
Årlig udbetaling fra livrente	=	<u>32.200,00</u>
Årlig indkomst i alt inden skat	=	<u>197.300,00</u>

Hvis Ane går på efterløn som 60-årig, vil der kun blive modregnet ca. kr. 720 årligt i efterlønnen, hvis hun får udbetaling fra sine pensionsordninger. Til gengæld vil hun have meget mere til rådighed.

4.3 Efterløn efter opfyldelse af 2 års-reglen

Hvis man går på efterløn, når 2-års reglen er opfyldt (tidligst ved 62 år), udgør efterlønnen 100 % af den højeste dagpengesats. For at opfylde 2 års-reglen skal man have haft et efterlønsbevis i mindst 2 år og i den periode mindst have arbejdet 3.120 timer.

Hvis man opfylder 2-års reglen, skal der kun ske modregning for udbetalte løbende pensioner, der er oprettet som led i et ansættelsesforhold. Der skal modregnes med 55 % af den faktisk udbetalte pensionsydelse. Alle andre typer af pensionsordninger har ingen indflydelse på efterlønnen.³²

4.3.1 Case: Efterløn med opfyldelse af 2-års reglen, uden udbetaling fra pensionsordning³³

Hvis Ane ønsker at gå på efterløn efter, hun opfylder 2-års reglen, hvis hun ikke ønsker udbetaling fra nogle af hendes pensionsordninger, ser regnestykket således ud:

³² Bekendtgørelse af lov om arbejdsløshedsforsikring m.v., LBK nr. 574 af 27/05/2010, § 74j, stk. 9.

³³ Se case beskrivelse, bilag 1

Årlig efterløn inden skat (52 x 3.830 (2011-niveau)) = 199.160,00

Det er værd at bemærke, at efterlønnen udgør 100% af højeste dagpengesats, fordi Ane opfylder 2-årsreglen.

Det vil sige, at Ane, hvis hun fortsætter med at arbejde til, hun opfylder 2-års reglen , faktisk vil have næsten det samme beløb til rådighed før skat uden at få udbetalt fra sine pensionsordninger, som hun vil have ved at gå på efterløn som 60-årig, hvor hun får udbetaling fra pensionsordninger.

4.3.2 Case: Efterløn med opfyldelse af 2-års reglen, med udbetaling fra pensionsordning³⁴

Selvom Ane mener, at de kan opretholde en rimelig levestandard, hvis hun har en årlig efterløn på ca. kr. 199.000, som beregnet ovenfor, er hun en dame, der kan lide at få alle aspekter belyst. Så derfor beder hun om en beregning af, hvordan det vil se ud, hvis hun får udbetaling fra livrenten, hvis hun går på efterløn efter, at hun opfylder 2-års reglen:

Livrente (38.300 x 55 %)	=	<u>21.065,00</u>
Der skal således modregnes	=	<u>21.065,00</u>
Modregning pr. uge 21.065/52 uger	=	405,10
Efterløn inden modregning pr. uge (2011-niveau)	=	3.830,00
Modregning	=	<u>- 405,10</u>
Efterløn pr. uge	=	3.424,90

³⁴ Se case beskrivelse, bilag 1

Årlig efterløn inden skat (52 x 3.425)	=	<u>178.100,00</u>
Årlig efterløn inden skat	=	178.100,00
Årlig udbetaling fra livrente	=	<u>38.300,00</u>
Årlig indkomst i alt inden skat	=	<u>216.400,00</u>

Ane og Anders spørger herefter, hvad så hvis Ane nu får udbetalt den mindste kapitalpension på kr. 53.200, når hun går på efterløn, og hun får udbetalt fra livrente, så kan hun jo blive ved med at indbetale det, de kan undvære ca. 16.000 årligt på den lidt større kapitalpension indtil hun bliver 65 år. Så bliver kapitalpensionen til den tid jo det større?

Det er vigtigt at huske, at har man fået en gang fået udbetaling fra en kapitalpension, kan man ikke i de efterfølgende år få fradrag for indbetalingerne på en anden kapitalpension, medmindre man betaler 60 % i afgift af den kapitalpension, der hæves³⁵.

4.4 Skat af efterløn

Efterløn er almindelig skattepligtig indkomst, men der betales ikke arbejdsmarkedsbidrag. Indbetaling til ATP er frivillig. Efterløn udbetales bagud.

4.5 Skattefri præmie (præmieordningen)

Hvis man opfylder 2-års reglen³⁶ og har haft arbejde i de 2 år i mindst 3.120 timer, som deltidsforsikret dog mindst 2.496 timer eller har drevet selvstændig virksomhed i et væsentligt omfang³⁷, kan man ved at arbejde udover de 2 år optjene timer til en skattefri præmie. Timer til

³⁵ Pensionsbeskatningsloven, § 18, stk. 2

³⁶ Jf. Bekendtgørelse om fleksibel efterløn, BEK nr. 1621 af 13/12/2006, § 10.

³⁷ Selvstændig virksomhed i et væsentligt omfang defineres i Bekendtgørelse om drift af selvstændig virksomhed, BEK nr. 1303 af 14/12/2005, § 7 stk. 2 som "at beskæftigelsen i den selvstændige virksomhed har haft et omfang, der kan

den skattefrie præmie kan optjenes til den dag man fylder 65 år. Man optjener ret til en skattefrie præmie ved at arbejde i mindst 481 timer udover de 3120 timer (2.496 timer), man allerede har arbejdet for at opfylde 2-års reglen. Den skattefrie præmie udbetales af a-kassen, når man når folkepensionsalderen eller afgår ved døden. Det er en betingelse herfor, at man ikke har fået udbetalt delpension efter lov om delpension, og at der ikke er sket tilbagebetaling af efterlønsbidraget³⁸.

Arbejdet skal udføres her i Danmark, Grønland, Færøerne, et andet EØS-land eller i Schweiz, og man skal have bopæl i Danmark, Grønland, Færøerne, et andet EØS-land eller Schweiz. Hvis man arbejder uden for et af de nævnte lande, kan man kun medregne timer, hvis man er udsendt for en dansk arbejdsgiver eller arbejder på internationale vilkår ved organisationer mv., som Danmark er medlem af.

For personer, der opfylder betingelserne for ret til efterløn som fuldtidsforsikrede, efter udløbet af perioden på mindst 2 år jf. ovenfor, udgør den skattefrie præmie 6 % af dagpengenes højeste beløb på årsbasis.

For personer, der opfylder betingelserne for ret til efterløn som deltidsforsikrede, efter udløbet af perioden på mindst 2 år jf. ligeledes ovenfor, udgør den skattefrie præmie 6 % af 2/3 af dagpengenes højeste beløb på årsbasis.

Præmien ydes for hver 481 timer, dog højst 12 gange 481 timer, eller i alt maksimalt 5.772 timer. Der fradrages for timer, hvor der er udbetalt efterløn eller dagpenge. Man kan medregne timer med dagpenge pga. sygdom i et ansættelsesforhold og som selvstændig erhvervsdrivende i et

sidestilles med lønarbejde i over 30 timer pr. uge. Væsentligt omfang vurderes ud fra virksomhedens art, branche, medlemmets personlige arbejdsopgaver og arbejdstid samt virksomhedens omsætning. I vurderingen kan også indgå virksomhedens placering, åbningstid, antallet af ansatte, deres arbejdsopgaver og arbejdstid."

³⁸ LBK nr. 574 af 27/05/2010, Bekendtgørelse af lov om arbejdsløshedsforsikring m.v., § 74a.

væsentligt omfang, herunder som kombinationsforsikret, dvs. forsikret som en kombination mellem selvstændig og lønmodtager.

Drift af selvstændig virksomhed i væsentligt omfang medregnes med 37 timer pr. uge. Herudover kan alle timer fra lønarbejde, der udføres sideløbende med drift af selvstændig virksomhed i væsentligt omfang medregnes. Kombinationsforsikrede kan medregne 15 timer fra den selvstændige virksomhed, hvis de almindelige betingelser er opfyldt og alle løntimer.

Arbejdsløshedskassen opgør arbejdets omfang, beregner præmiens størrelse og udbetaler præmiebeløbet.

Krav på den skattefrie præmie kan ikke overdrages eller gøres til genstand for retsforfølgning. Dog kan der foretages modregning for eventuelle statslige tilgodehavender.

4.6 Opsummering efterløn

Mange mennesker, der vælger at gå på efterløn, vælger ud fra et ønske om, hvor mange aktive år de kan have sammen med en eventuel ægtefælle og ikke ud fra et økonomisk synspunkt. Samtidigt synes rigtig mange mennesker, at reglerne omkring efterløn og pension er meget komplicerede og svære at forstå. Dette burde give dem et incitament til at søge rådgivning, men mange søger ingen rådgivning, inden de vælger, hvornår de skal forlade arbejdsmarkedet.

Der kan ellers være god grund til at søge rådgivning, inden valget træffes, også med hensyn til udbetaling fra eventuelle pensionsordninger eller ej.

I dette kapitel er gennemgået og konkluderet på, hvordan den fremtidige økonomi vil se ud for en person, der vælger at gå på efterløn som henholdsvis 60 og 62 årig.

For at kunne gå på efterløn skal man have et efterlønsbevis, som udstedes af a-kassen, når man opfylder betingelserne herfor. Betingelserne er gennemgået i kapitlet.

Hvis man vælger at gå på efterløn som 60-årig, vil efterlønnen maksimalt udgøre 91 % af den højeste dagpengesats og alle fradragsberettigede pensionsordninger blive modregnet i efterlønnen uanset om der sker udbetaling fra ordningerne eller ej, og modregningen fortsætter i hele efterlønsperioden. Det betyder faktisk, at det stort set ikke vil kunne betale sig at vente med at få sine pensionsordninger udbetalt, hvis man går på efter løn inden man opfylder 2-års reglen. I casene, hvor 2-års reglen ikke var opfyldt, drejede det sig om ca. 50 kr. om måneden, der ville blive modregnet mere i efterlønnen, hvis der blev udbetalt fra pensionsordningerne.

Hvis man vælger at gå på efterløn, når man opfylder 2-års reglen (dvs. tidligst når man er 62 år), udgør efterlønnen 100 % af højeste dagpengesats. For at opfylde 2-årsreglen skal man have haft et efterlønsbevis i mindst 2 år og have arbejdet 3.120 timer. Endvidere er modregningen af pensionsopsparinger lempeligere. Der skal kun ske modregning af udbetalte løbende pensioner, der er oprettet som led i et ansættelsesforhold. Det betyder, at det vil kunne betale sig at vente med at få sine pensionsordninger udbetalt. I casene ville Ane stort set have samme beløb til rådighed i alt, når hun opfyldte 2-års reglen og ikke fik udbetaling fra pensionsordningerne, som hun ville have, hvis ikke opfyldte 2-års reglen, og hun fik pensionsordningerne udbetalt. Og dermed ville hun sikre sig en større livsvarig indtægt fra pensionsordningerne samtidigt med at hendes efterløn også ville være større.

I casene var livrenten, der blev udbetalt fra oprettet i et ansættelsesforhold, men hvis nu det havde været en livrente oprettet privat, vil der ikke skulle ske modregning i efterlønnen, hvis Ane havde opfyldt 2-års reglen. Hvis man ønsker at gå på efterløn, når man opfylder 2-års reglen og ønsker udbetaling fra en pensionsordning, kan der være god mening i at oprette f.eks. en ratepension i privat regi.

Hvis man ønsker at gå på efterløn, kan det være en god ide at søge rådgivning allerede, når man opretter sine pensionsordninger.

Hvis man fortsætter med at arbejde efter man opfylder 2-års reglen, vil man kunne optjene en skattefri præmie, der udbetales af a-kassen, når man fylder 65 år. For hver 481 timers arbejde (1 kvartals arbejde på fuldtid) har man optjent kr. 11.950 som fuldtidsforsikret i a-kassen og kr. 7.952 som deltidsforsikret. Man kan maksimalt optjene en præmie på kr. 143.400 som fuldtidsforsikret og 95.554 som deltidsforsikret. Hvis man dør, inden man fylder 65 år, udbetales præmien til boet.

Hvis man er gået på efterløn, kan man stadig arbejde, men der er forskel på, hvordan man må arbejde, når man er lønmodtager, og når man er selvstændig. Reglerne for at arbejde er ens, uanset om man går på efterløn som 60 årig, eller når man opfylder 2-årsreglen.

Lønmodtagere kan gå op og ned i tid, selvfølgelig under forudsætning af, at arbejdsgiveren er indforstået hermed. Arbejdet må ikke udføres i en selvstændig virksomhed, der ejes eller drives af ægtefællen. Det samme gælder, hvis virksomheden er bortforpagtet af en selv eller ens ægtefælle.

Hvis man ønsker at drive selvstændig virksomhed samtidigt med efterløn, kræver det altid forudgående godkendelse.

Hvis man har drevet selvstændig virksomhed i et væsentligt omfang i mindst 3 hele regnskabsår inden overgang til efterløn er der 3 forskellige måder, virksomheden kan videreføres på i efterlønsperioden

- 1) Arbejdstiden i virksomheden skal nedsættes til fast 18½ timer pr. uge.
- 2) En mere fleksibel ordning, hvor arbejdstiden i virksomheden højst må udgøre 962 timer pr. kalenderår og hvor virksomhedens indkomst ikke må overstige halvdelen af den skattepligtige indkomst for virksomheden i de seneste 3 år inden overgang til efterløn.
- 3) Endelig kan man drive sin virksomhed som bibeskæftigelse. Der kan gives tilladelse til at starte eller videreføre en virksomhed som bibeskæftigelse. Arbejdstiden i virksomheden skal kunne holdes inden for 400 timer årligt og dækningsbidraget må ikke overstige kr. 69.363 pr. regnskabsår.

Der kan også gives tilladelse til en enkeltstående arbejdsopgave med karakter af selvstændig virksomhed. Her må arbejdstiden heller ikke overstige 400 timer og arbejdsopgaven skal være afsluttet inden for 6 måneder.

Hvis en selvstændig arbejder mere end tilladt i den selvstændige virksomhed, vil udbetalingen af efterløn blive stoppet, og det kan medføre tilbagebetaling og sanktioner.

Modregning for arbejdsindtægt sker, efter der er foretaget modregning for eventuelle pensioner.

Fradraget for fuldtidsforsikrede sker time for time, dvs. man beregner efterløn for 37 timer pr. uge og trækker det antal timer fra, man arbejder. Hvis man arbejder mere end 29,6 timer pr. uge, udbetales der ikke efterløn for den uge. Arbejder man mere end 37 timer fratrækkes de overskydende timer i de efterfølgende uger. Der er forskellige satser, hvormed en arbejdstime maksimalt modregnes, alt efter om man opfylder 2-års reglen eller ej. Og timelønninger under kr. 205,52 bliver lempeligere modregnet som pr. arbejdstime op til en lønindkomst på kr. 33.632 pr. kalenderår.

Altså arbejdsliv og efterløn med eller uden udbetaling fra pensioner kan foretages på mange forskellige måder alt efter, hvordan den enkelte måtte ønske det, men der er nogle meget faste rammer for, hvordan det kan lade sig gøre.

Det er vigtigt at søge rådgivning om de muligheder, der er, inden man træffer den endelige beslutning om at gå på efterløn. Ingen mennesker eller virksomheder, der eventuelt skal videreføres under efterlønnen, er ens, så det er ikke sikkert, at det, der kan lade sig gøre for nogen også kan lade sig gøre for andre.

Det er vigtigt, at man er bevidst om, at de valg man træffer, når man går på efterløn, kan have stor effekt på ens økonomiske situation resten af livet.

5. Folkepension

Folkepension, der består af et grundbeløb og pensionstillæg, kan udbetales til personer, der har nået folkepensionsalderen. Som tidligere nævnt ændrer folkepensionsalderen sig, således at folkepensionsalderen for personer født før 1. januar 1959 er 65 år, mens den stiger foreløbig 4 gange indtil pensionsalderen er 67 år for personer, der er født efter 30. juni 1960³⁹.

Herefter skal det i 2015 og herefter hvert 5. år beregnes om folkepensionsalderen skal stige yderligere. Folkepensionsalderen skal reguleres, hvis den gennemsnitlige levetid for mænd og kvinder under et, i de seneste to år forinden på grundlag af Danmarks Statistiks opgørelse heraf, overstiger levetiden i 2004-2005 på 81,4 år. Folkepensionsalderen fastsættes til levetiden for 60-årige i de seneste 2 år tillagt en forventet stigning i levetid på 0,6 år og fratrukket en forventet folkepensionsperiode på 14,5 år. Der afrundes til nærmeste halve år. Folkepensionsalderen kan højst reguleres med 1 år ad gangen og vil så være gældende pr. 1. januar i kalenderåret 15 år efter det år, hvor folkepensionsalderen er blevet reguleret.⁴⁰ Det vil sige, at hvis folkepensionsalderen skal ændres, når man beregner det i 2015, vil folkepensionsalderen stige til 67,5 år eller maksimalt 68 år pr. 1. januar 2030.

5.1 Betingelser for folkepension

Der er 3 betingelser, der som hovedregel skal være opfyldt for at kunne modtage folkepension.

1. Dansk indfødsret.
2. Bopæl og bopælstider.
3. Opnåelse af folkepensionsalderen.

Retten til folkepension kræver, som hovedregel, at man har dansk indfødsret. Reglen kan dog fraviges for personer, der har haft fast bopæl i her i landet i mindst 10 år mellem det fyldte 15. år

³⁹ Se skema i kapitel 4, side 29.

⁴⁰ Bekendtgørelse af lov om social pension, LBK nr. 1005 af 19/08/2010, § 1a, stk. 3.

og indtil tidspunktet for folkepensionen og mindst 5 år af de 10 år skal ligge umiddelbart før det tidspunkt, hvor folkepensionen ydes fra. Reglen fraviges også for flygtninge, borgere fra EØS-lande, og borgere fra lande, som Danmark har en overenskomst med⁴¹.

Retten til folkepension er desuden betinget, at man har fast bopæl i Danmark eller hyre på et dansk skib⁴² og har boet i Danmark i mindst 3 år mellem det fyldte 15. år og folkepensionsalderen⁴³. Det gælder dog ikke, hvis man har dansk indfødsret og har nået folkepensionsalderen og samtidig har haft fast bopæl i Danmark i mindst 30 år mellem det fyldte 15. år og folkepensionsalderen.

Hvis man dansk indfødsret og flytter til efter at have fået tillagt folkepension, beholder man retten til folkepension, hvis man har boet i Danmark i mindst 10 år eller mindst ¼ af tiden fra det fyldte 15. år og til det tidspunkt, hvor man får tillagt folkepension. Der gælder særlige regler for udlændinge, der rejser tilbage til hjemlandet efter at have fået tillagt folkepension.⁴⁴

For at opnå ret til fuld folkepension, skal man have boet i Danmark i mindst 40 år. Har man boet i Danmark kortere tid, nedsættes folkepensionen til forholdet mellem bopælstiden og 40 år. F.eks. har man boet i Danmark i 30 år, vil man få udbetalt 30/40 af folkepensionens grundbeløb.

Når man når folkepensionsalderen, som pt. er 65 år og opfylder reglerne om dansk indfødsret og bopælstider, har man ret til dansk folkepension. Ansøgning om folkepension skal sendes til kommunen. Kommunen skal sende meddelelse om ret til folkepension i rimelig tid inden man når folkepensionsalderen, og de skal oplyse om muligheden for at udskyde eller opsætte pensionen.⁴⁵

⁴¹ Bekendtgørelse om social pension, LBK nr. 1005 af 19/08/2010, § 2.

⁴² Bekendtgørelse om social pension, LBK nr. 1005 af 19/08/2010, § 3, stk. 1.

⁴³ Bekendtgørelse om social pension, LBK nr. 1005 af 19/08/2010, § 4.

⁴⁴ Bekendtgørelse om social pension, LBK nr. 1005 af 19/08/2010, § 3a.

⁴⁵ Bekendtgørelse af lov om social pension, LBK nr. 1005 af 19/08/2010, § 13.

Alle, der har ret til folkepension, kan vælge at udskyde udbetalingen af folkepension for at deltage på arbejdsmarkedet og optjene et tillæg til folkepensionen. Det er et krav, at man arbejder mindst 1.000 timer om året i den tid, som pensionen opsættes (udskydes). Det svarer til ca. 19 timer om ugen i gennemsnit.

Folkepensionen kan opsættes i op til 120 måneder i alt, og man kan opsætte den fra den dag, man fylder 65 år, eller vente, indtil man har modtaget folkepension i en periode. Man kan højst opsætte pensionen i 2 perioder, hvor der er sket udbetaling af folkepension i den mellemliggende periode. Man skal ansøge kommunen om at få pensionen opsat, og kommunen kan afslå at opsætte pensionen, hvis det anses for usandsynligt, at man kan opfylde beskæftigelseskravet.

Størrelsen på det tillæg man kan optjene er den beregnede pension, som består af både grundbeløb og pensionstillæg, gange venteprocenten. Venteprocenten er forholdet mellem det antal måneder man har opsat pensionen, og den statistisk beregnede gennemsnitlige middellevetid, når man igen ønsker folkepension. Tillægget til den beregnede folkepension er livsvarigt⁴⁶.

Tabellen over beregnede middellevetider findes i Vejledning om regulering pr. 1. januar 2011 af satser efter lov om social pension m.v., tabel 16.

5.2 Beregning af folkepension og pensionstillæg

Folkepension består af et grundbeløb og et pensionstillæg. Grundbeløbet nedsættes kun, hvis man har indtægt fra personligt arbejde, og denne indtægt overstiger kr. kr. 283.000 (2011-niveau)⁴⁷. Grundbeløbet nedsættes med 30% for indtægt, der overstiger grænsen. Det betyder, at f.eks. ægtefællens indtægter og udbetalinger fra pensionsordninger ikke indgår i beregningen af grundbeløbet.

⁴⁶ Bekendtgørelse af lov om social pension, LBK nr. 1005 af 19/08/2010, kapitel 2a.

⁴⁷ Bekendtgørelse af lov om social pension, LBK nr. 1005 af 19/08/2010, § 27 og § 49, stk. 1, nr. 2.

Pensionsbeløb og beregningssatser afhænger af hvilken civilstand man har. Der skelnes mellem samlevende, enlig, reelt enlig, gift og samgift.

Man defineres som:

- samlevende, hvis man er pensionist, der lever i ægteskabslignede forhold, hvor både ens egen og samleverens pension er tilkendt efter 1. marts 1999, eller hvor forholdet er etableret efter 1. marts 1999.
- enlig, hvis man er pensionist, der lever i ægteskabslignende forhold, som er etableret for 1. marts 1999, og hvor egen eller samleverens pension er tilkendt for dette tidspunkt.
- reelt enlig, hvis man er pensionist, der lever alene eller sammen med en anden person i et ikke-ægteskabslignende forhold, f.eks. logerende eller søn eller datter.
- gift, hvis man er pensionist og gift med en ikke-pensionist.
- samgift, hvis man er pensionist og gift eller samlevende med en anden pensionist.

For folkepensionister med arbejdsindtægt kan præmier og bidrag til pensionsordninger ikke fradrages i den personlige indkomst ved beregning af grundbeløbet. Dog er det sådan, at har man en pensionsordning som led i et ansættelsesforholdet, reducerer pensionsordningen arbejdsindtægten og dermed indkomstgrundlaget.

Pensionstillægget indtægtsreguleres på baggrund af både ens egne og alle ægtefællens/samleverens indkomster. Dog er det sådan, at der fradrages halvdelen af ægtefællens/samleverens indtægter, hvis denne ikke er pensionist, op til kr. 195.400 (2011-niveau). Ægtefællens/samleverens indtægter udover de kr. 195.400 indgår fuldt ud i beregningen.

Ved beregning af pensionstillæg for en folkepensionist, der arbejder, ses der bort fra kr. 30.000 af arbejdsindtægten i et kalenderår, for indtægtsgrundlaget for beregning af pensionstillæg gøres op⁴⁸.

⁴⁸ Bekendtgørelse af lov om social pension, LBK nr. 1005 af 19/08/2010, § 27 og § 28, nr. 4.

Førstegangsberegningen sker på baggrund af den forventede fremtidige indkomst omregnet til helårsbasis. De efterfølgende år beregnes folkepension og pensionstillæg på baggrund af forskudsregistreringen for det pågældende år⁴⁹.

5.2.1 Case: Beregning af folkepension og pensionstillæg, ægtefælle går på efterløn som 60-årig, og udbetaling fra folkepensionists pensionsordninger⁵⁰.

Det forudsættes, at Anes efterløn er inklusiv udbetaling fra livrente jf. casen ovenfor. Anes indkomst skal indgå med halvdelen indtil kr. 195.400 ved beregning af Anders pensionstillæg.

Anes efterløn	=	197.300	
Fradrag (195.400 x 50 %)	=	<u>97.700</u>	= 99.600
Anders udbetaling fra ATP	=	20.800	
Anders ratepension, årligt i 10 år	=	11.300	
Anders livrente, årligt livsvarigt	=	<u>25.200</u>	= <u>57.300</u>
			= 156.900
Fradrag ved beregning af pensionstillæg (2011-niveau)	=		<u>125.300</u>
			= 31.600
Pensionstillæg (2011-niveau), årligt	=		33.444
Nedsættelse af pensionstillæg (31.600 x 32 %)	=		<u>10.112</u>
Pensionstillæg, i alt	=		23.322
Det samlede regnestykke bliver:			
Anes efterløn og pensionsordninger	=		197.300

⁴⁹ Bekendtgørelse af lov om social pension, LBK nr. 1005 af 19/08/2010, § 32a og § 32b.

⁵⁰ Se casebeskrivelse, bilag 1.

Anders folkepension	=		66.624
Anders pensionstillæg	=		23.322
Udbetaling fra pensionsordninger	=		36.500
Årlig udbetaling fra ATP	=		<u>20.800</u>
Indkomst i alt med udbetaling fra pensionsordninger	=		<u><u>344.546</u></u>

Når Ane går på folkepension, vil beregningen samlet se således ud:

Beregning af pensionstillæg:

Anes udbetaling fra ATP	=	9.800	
Anes livrente, årligt livsvarigt	=	<u>32.200</u>	= 42.000

Anders udbetaling fra ATP	=	20.800	
Anders ratepension, årligt i 10 år	=	11.300	
Anders livrente, årligt livsvarigt	=	<u>25.200</u>	= <u>57.300</u>
Indkomst i alt udover folkepensionens grundbeløb	=		99.300
Fradrag ved beregning af pensionstillæg (2011-niveau 125.300)	=		<u>99.300</u>
I alt			0

Anes folkepension	=	66.624	
Anes pensionstillæg		33.444	
Anes udbetaling fra ATP	=	9.800	
Anes livrente, årligt livsvarigt	=	<u>32.200</u>	= 142.068

Anders folkepension	=	66.624	
Anders pensionstillæg	=	33.444	
Anders udbetaling fra ATP	=	20.800	
Anders ratepension, årligt i 10 år	=	11.300	

Anders livrente, årligt livsvarigt	=	<u>25.200</u>	=	<u>157.368</u>
Indkomst i alt			=	<u>299.436</u>

Anders ratepension vil blive udbetalt til, han bliver 75 år.

5.2.2 Case: Beregning af folkepension og pensionstillæg, ægtefælle fortsætter arbejde, uden hensyntagen til udbetaling fra pensionsordninger⁵¹.

Men hvor meget vil Anes indtægt egentlig påvirke Anders pensionstillæg, hvis hun fortsætter med at arbejde til hun opfylder 2-års reglen?

Anes indkomst skal indgå med halvdelen op til kr. 195.400 og herefter med resten:

Anes indkomst	=	240.000
Fradrag i ægtefælles indkomst (195.400 x 50 %)	=	- 97.700
Ægtefælles indkomst skal indgå med	=	142.300

Når der bortses fra pensionsordninger, bliver beregning af folkepension og pensionstillæg således:

Anes indkomst indgår med	=	142.300
Anders indkomst indgår med	=	<u>0</u>
	=	142.300
Fradrag ved beregning af pensionstillæg (2011-niveau)	=	<u>125.300</u>
	=	17.000
Pensionstillæg (2011-niveau), årligt	=	33.444

⁵¹ Se casebeskrivelse, bilag 1

Nedsættelse af pensionstillæg (17.000 x 32 %)	=	<u>5.440</u>
Pensionstillæg, i alt	=	28.004

Altså Anes indkomst, hvis hun fortsætter med at arbejde, vil påvirke Anders pensionstillæg med kr. 5.440 årligt, indtil hun går på efterløn. Til gengæld vil de samlet set have en større indkomst, da Anes indkomst jo er større end efterløn.

Anes indkomst	=	240.000
Anders folkepension	=	66.624
Anders pensionstillæg	=	<u>28.004</u>
Indkomst i alt uden udbetaling fra pensionsordninger	=	<u>334.628</u>

5.2.3 Case: Beregning af folkepension og pensionstillæg, ægtefælle fortsætter arbejde, og udbetaling fra pensionsordninger⁵².

Ane og Anders vil gerne vide, hvordan deres økonomiske fremtid ser ud, hvis Ane fortsætter med at arbejde til hun bliver 62 år samtidigt med, at Anders får udbetaling fra sine pensionsordninger.

Anes indkomst skal indgå i beregningen med samme beløb som i casen ovenfor.

Anes indkomst indgår med	=	142.300
Anders udbetaling fra ATP	=	20.800
Anders ratepension, årligt i 10 år	=	11.300
Anders livrente, årligt livsvarigt	=	<u>25.200</u>
	=	<u>57.300</u>
	=	199.600

⁵² Se casebeskrivelse, bilag 1

Fradrag ved beregning af pensionstillæg (2011-niveau)	=	<u>125.300</u>
	=	74.300
Pensionstillæg (2011-niveau), årligt	=	33.444
Nedsættelse af pensionstillæg (74.300 x 32 %)	=	<u>23.776</u>
Pensionstillæg, i alt	=	9.668

Anders pensionstillæg bliver også påvirket af, at han har pensionsopsparinger, men hvordan ser det samlede regnestykke ud?

Anes indkomst	=	240.000
Anders folkepension	=	66.624
Anders pensionstillæg	=	9.668
Udbetaling fra pensionsordninger	=	36.500
Årlig udbetaling fra ATP	=	<u>20.800</u>
Indkomst i alt med udbetaling fra pensionsordninger	=	<u><u>373.592</u></u>

Hvis Anders ønsker at få udbetalt sine kapitalpensioner, vil disse ikke påvirke beregning af hverken folkepensionens grundbeløb eller pensionstillæg. Hvis Anders sætter pengene i banken eller investerer i værdipapirer, skal renter og afkast lægges til kapitalindkomsten og kan dermed få betydning for beregningen.

Når Ane går på efterløn som 62-årig, og hun ikke ønsker udbetaling fra pensionsordninger, vil beregningen komme til at se således ud, indtil Ane også går på folkepension som 65-årig:

Årlig efterløn inden skat (52 x 3.830 (2011-niveau))	=	199.160
Fradrag i ægtefælles indkomst (195.400 x 50 %)	=	<u>- 97.700</u>
Anes indkomst skal indgå med	=	101.460

Anders udbetaling fra ATP	=	20.800	
Anders ratepension, årligt i 10 år	=	11.300	
Anders livrente, årligt livsvarigt	=	<u>25.200</u>	= <u>57.300</u>
			= 158.760
Fradrag ved beregning af pensionstillæg (2011-niveau)	=		= <u>125.300</u>
			= 33.460
Pensionstillæg (2011-niveau), årligt	=		33.444
Nedsættelse af pensionstillæg (33.460 x 32 %)	=		= <u>10.707</u>
Pensionstillæg, i alt	=		22.737
Til sammen vil de have følgende:			
Anes efterløn	=		199.160
Anders folkepension	=		66.624
Anders pensionstillæg	=		22.737
Udbetaling fra pensionsordninger	=		36.500
Årlig udbetaling fra ATP, Anders	=		= <u>20.800</u>
Indkomst i alt med udbetaling fra pensionsordninger	=		= <u><u>345.821</u></u>

Når Ane går på folkepension og får udbetalinger fra sine pensionsordninger, vil beregningerne herefter se således ud:

Beregning af pensionstillæg:

Anes udbetaling fra ATP	=	9.800	
Anes livrente, årligt livsvarigt	=	<u>50.300</u>	= 60.100
Anders udbetaling fra ATP	=	20.800	
Anders ratepension, årligt i 10 år	=	11.300	
Anders livrente, årligt livsvarigt	=	<u>25.200</u>	= <u>57.300</u>
Indkomst i alt udover folkepensionens grundbeløb	=		117.400

Fradrag ved beregning af pensionstillæg (2011-niveau 125.300)	=		=	<u>117.400</u>
I alt				0
Anes folkepension	=	66.624		
Anes pensionstillæg		33.444		
Anes udbetaling fra ATP	=	9.800		
Anes livrente, årligt livsvarigt	=	<u>50.300</u>	=	160.168
Anders folkepension	=	66.624		
Anders pensionstillæg	=	33.444		
Anders udbetaling fra ATP	=	20.800		
Anders ratepension, årligt i 10 år	=	11.300		
Anders livrente, årligt livsvarigt	=	<u>25.200</u>	=	<u>157.368</u>
Indkomst i alt			=	<u><u>317.536</u></u>

Anders ratepension vil blive udbetalt til, han bliver 75 år.

5.3 Delkonklusion – ved arbejdende ægtefælle / ægtefælle på efterløn

De foregående cases viser følgende:

Hvis Ane går på efterløn samtidigt med at Anders bliver folkepensionist, altså som 60-årig uden at opfylde 2-års reglen og Ane får udbetaling fra sine pensionsordninger, vil de samlet have kr. 344.546 til rådighed årligt før skat. Når Ane bliver folkepensionist vil de have kr. 299.436 til rådighed i 6 år indtil Anders ratepension på kr. 11.300 årligt udløber. Det vil sige, at de i alt, indtil Anders ratepension udløber, vil få ca. kr. 3.520.000 før skat.

Hvis Ane fortsætter med at arbejde til hun opfylder 2-års reglen som 62-årig, vil de i de to år have kr. 373.592 til rådighed årligt. Herefter vil de have kr. 345.821 til rådighed årligt indtil Ane bliver folkepensionist, hvor de vil have kr. 317.536 til rådighed årligt indtil Anders ratepension udløber. Det vil sige, at de i dette tilfælde vil få ca. kr. 3.690.000 før skat, indtil Anders ratepension udløber.

Det er i alt ca. kr. 170.000 mere. Og i årene fremover, når Anders ratepension er udløbet, vil de have henholdsvis kr. 288.136 og kr. 306.236 eller ca. kr. 1.500 mere om måneden før skat.

Men uanset om Ane går på efterløn som 60-årig eller når hun opfylder 2-års reglen, er det vigtigt at søge rådgivning, så de får valgt den rigtige løsning.

5.4 Beregning af folkepension og pensionstillæg ved større ratepension

Der er muligt at ændre en ratepension, der oprindeligt er aftalt til udbetaling over f.eks. 10 år til at blive udbetalt over 15 eller 20 år.

Fordelen ved dette vil dels være, at pensionsordningen ikke vil påvirke pensionstillægget i samme grad, dels at man i den forlængede periode sammenlagt vil få en større forrentning af ratepensionen.

5.4.1 Case: Beregning af folkepension og pensionstillæg som enlig, og en større ratepension⁵³.

For yderligere information vedr. casen, se bilag 2.

Udbetaling af ratepension over 10 år:

Bjarnes udbetaling fra ATP = 20.800

⁵³ Se casebeskrivelse, bilag 2

Bjarnes ratepension, årligt i 10 år	=	39.000	
Bjarne livrente, årligt livsvarigt	=	<u>25.200</u>	= 85.000
Fradrag ved beregning af pensionstillæg, enlig (2011-niveau)	=		= <u>62.500</u>
			= 22.500
Pensionstillæg (2011-niveau), årligt	=		69.192
Nedsættelse af pensionstillæg (22.500 x 30,9 %)	=		= <u>6.952</u>
Pensionstillæg, i alt	=		62.240

Hvis Bjarne strækker ratepensionen over 20 år i stedet for over ti år, og vi forudsætter, at Bjarne, hvis han strækker udbetalingsperioden til 20 år, årligt vil få udbetalt kr. 21.000 fra ratepensionen, bliver beregningen således:

Beregning af pensionstillæg:

Bjarnes udbetaling fra ATP	=	20.800	
Bjarnes ratepension, årligt i 20 år	=	21.000	
Bjarnes livrente, årligt livsvarigt	=	<u>25.200</u>	= 67.000
Fradrag ved beregning af pensionstillæg (2011-niveau)	=		= <u>62.500</u>
			= 4.500
Pensionstillæg (2011-niveau), årligt	=		69.192
Nedsættelse af pensionstillæg (4.500 x 30,9 %)	=		= <u>1.390</u>
Pensionstillæg, i alt	=		67.802

Det vil altså sige ved at strække ratepensionen over 20 år, får Bjarne i dette tilfælde dels 30.000 mere i forrentning af pensionsordningen og dels får han årligt i de 20 år kr. 5.562 mere i pensionstillæg. Det giver samlet over de 20 år kr. 141.240 mere udbetalt før skat.

Hvis Bjarne får ratepensionen udbetalt over 10 år vil han have et årligt rådighedsbeløb før skat på ca. kr. 214.000 og hvis han får den udbetalt over 20 år, vil han have ca. kr. 201.000.

Da Bjarne har friværdi i både ejerbolig og sommerhus, kan han, hvis han ønsker et større rådighedsbeløb, f.eks. sælge sommerhuset eller tage et nedsparingslån i huset op til det ønskede beløb, hvilket ikke koster skat. Ved nedsparingslån vil han i stedet få fradrag for renterne.

Alternativt kunne han sælge ud af sin obligations- og aktiebeholdning eller han kunne sælge den ene af sine boliger.

5.5 Delkonklusion folkepension

Ægtefæller bør søge rådgivning inden de lægger sig fast på, hvornår de vil forlade arbejdsmarkedet. I casene, hvor den ene ægtefælle var 4 år yngre end den, der først nåede folkepensionsalderen, kunne de opnå en bedre økonomi gennem resten af livet, hvis den yngste ventede med at gå på efterløn til hun opfyldte 2-års reglen, dels fordi efterlønnen så ville være større, og dels fordi det ikke ville være nødvendigt at få udbetaling fra hendes pensionsordninger før hun selv gik på folkepension.

Da ingen er ens, vil det være nødvendigt at lave beregninger, hvis forudsætningerne ændres. F.eks. vil resultatet se anderledes ud, hvis ægteparret havde været jævnaldrende eller, hvis de begge var gået på efterløn inden de nåede folkepensionen eller hvis de havde opsparet mere eller mindre på de forskellige pensionsordninger.

Det er endvidere muligt at optimere sin folkepension ved at planlægge sine udbetalinger fra pensionsordninger og ved at se på, hvor der i økonomien findes frie midler, der kan tæres på, hvis det er nødvendigt.

6. Konklusion

Emnet i min kandidatafhandling på cand. merc. aud. er skattemæssige konsekvenser ved valg af forskellige pensionsordninger, både ved indbetaling på ordningerne samt når man ved efterløn eller pension ønsker at bibeholde eller få udbetaling fra ordningerne.

Med udgangspunkt i problemformuleringen blev der ved opgaveløsningen søgt besvarelse på følgende spørgsmål og problemstillinger:

- a. Hvilke typer af pensionsordninger findes der at vælge imellem?
- b. Hvilke sammenstød kan der opstå mellem offentlige ydelser og pensionsordninger?
- c. Hvad bør man være særlig opmærksom på i forbindelse med overgang til efterløn?
- d. Hvad bør man være særlig opmærksom på i forbindelse med overgang til folkepension?
- e. Hvordan er reglerne for arbejde, herunder videreførelse af selvstændig virksomhed under henholdsvis efterløn og folkepension?

Ad a.

Der findes 3 former for pensionsordninger: kapitalpension, ratepension og livrenter.

En kapitalpension giver et engangsbeløb ved det aftalte tidspunkt, og indbetalingerne til kapitalpensionen kan fradrages i bundskatten indtil kr. 46.000 årligt (2011-niveau), mens livrenter og ratepensioner fradrages i den personlige indkomst. Der er ingen øvre grænse for indbetaling til livrenter, men der kan maksimalt indbetales kr. 100.000 årligt på en ratepension eller ophørende livrente. En ratepension giver også en månedlig udbetaling, men i en begrænset periode på f.eks. 10 år. En livrente giver en månedlig udbetaling resten af ens livstid, uanset hvor gammel man bliver.

Beskatningen ved indbetaling gør, at topskatteydere bør spare maksimalt op inden for ratepensionsloftet på kr. 100.000 og herefter opsparing på kapitalpension til den maksimale grænse på kr. 46.000. Bundskatteydere bør spare op på kapitalpensionen inden for maksimumbeløbet på kr. 46.000.

Der findes særlige regler for selvstændige erhvervsdrivende. Der mulighed for at indbetale indtil 30 % af virksomhedens overskud på f.eks. en ratepension, også selv om det overstiger grænsen på kr. 100.000. Denne mulighed eksisterer indtil 2015. Derudover er der ved salg af virksomhed mulighed for at indbetale overskuddet ind til en ratepension eller livrente indtil en grænse på kr. 2.507.900 (2011-niveau).

Derudover kan man også opspare til pension ved at afdrage på gæld, hvilket ofte vil være en bedre løsning, da renter på gæld er dyre, og man kan ofte ikke opnå en bedre forrentning ved i stedet at sætte penge ind på en pensionsopsparing. Man kan også opspare på bankkonto, men man bør huske at der kun er en garanti på 100.000 for det samlede indestående i hver bank. Ved at opspare på bankkonti, vil pengene ikke være så låst fast som en pensionsopsparing i et pensionsinstitut, og der skal ikke betales skat ved hævning, dog bliver renterne jo selvfølgelig beskattet. Endelig kan man spare ved at investere i aktier og obligationer, men man skal selvfølgelig overveje, hvor risikovillig man er.

Ad b.

At tale om sammenstød mellem offentlige ydelser og pensionsopsparinger er måske ikke den helt rigtige betegnelse, men med den rigtige planlægning, når man går på efterløn eller folkepension, vil man kunne sikre sig en bedre økonomi end hvis man ikke planlægger. Man bør derfor altid søge rådgivning inden man går på efterløn eller pension, især da mange mennesker finder reglerne omkring efterløn og pension vanskelige at forstå. Mere herom under c. og d.

Ad c.

Når man går på efterløn, er der flere ting man bør være opmærksom på. Hvis man går på efterløn som 60 årig, altså uden at opfylde 2-års reglen, vil efterlønnen maksimalt udgøre 91 % af højeste dagpengesats og alle pensionsordninger, man har, vil blive modregnet i efterlønnen, uanset om man får udbetaling fra pensionsordningerne eller ej. Da modregningen foretages uanset om man får udbetaling fra pensionsordningerne eller ej, vil der ofte være en meget lille forskel på, hvor

meget der skal modregnes mere, hvis man får udbetaling fra sine pensionsordninger i forhold til ikke at få udbetaling fra ordningerne. Det betyder derfor, at hvis man går på efterløn uden at opfylde 2-års reglen, vil der ofte ikke være den store forskel, og det kan derfor godt betale sig at få udbetalt sine pensionsordninger.

Hvis man opfylder 2-års reglen, vil det sige, at man, efter at have fået sit efterlønsbevis, har udskudt efterlønnen i mindst 2 år. I den periode skal man, hvis man er lønmodtager have arbejdet mindst 3.120 timer som fuldtidsforsikret eller 2.496 timer som deltidsforsikret. Hvis man er selvstændig, skal man have drevet virksomhed i væsentligt omfang.

Hvis man går på efterløn, når man opfylder 2-års reglen, vil efterlønnen udgøre 100 % af højeste dagpengesats og der vil kun ske modregning af ratepensioner og livrenter, som er oprettet som led i et ansættelsesforhold, hvis de kommer til udbetaling. Øvrige pensionsordninger bliver ikke modregnet. Hvis man har ratepensioner eller livrenter, der er oprettet i ansættelsesforhold, vil det derfor, hvis man opfylder 2-års reglen, ofte kunne betale sig at vente med at få disse udbetalt.

Hvis man fortsætter med at arbejde, når man opfylder 2-års reglen, vil man for hver 481 timers arbejde, det svarer til et kvartals arbejde, optjene en skattefri præmie, der udgør 6 % af dagpengenes højeste beløb på årsbasis. For personer, der opfylder betingelserne for ret til efterløn som deltidsforsikrede, efter udløbet af perioden, udgør den skattefrie præmie 6 % af 2/3 af dagpengenes højeste beløb på årsbasis. Præmien ydes for hver 481 timer, dog højst 12 gange 481 timer, eller i alt maksimalt 5.772 timer.

Ad d.

Når man går på folkepension, er der også flere ting, som man bør være opmærksom på. Folkepension består af et grundbeløb og et pensionstillæg. Folkepensionens grundbeløb påvirkes kun, hvis man har indtægt fra personligt arbejde, og denne indtægt over stiger kr. kr. 192.000 (2011-niveau) efter arbejdsmarkedsbidrag for gifte og samlevende og kr. 283.000 for enlige. Det

betyder, at f.eks. ægtefællens indtægter og udbetalinger fra pensionsordninger ikke indgår i beregningen af grundbeløbet.

Ved beregning af pensionstillæg skal en ægtefælles eller samlevers, hvis han/hun ikke er pensionist, indtægt indgå i beregningen af pensionstillægget. Herefter indgår pensionistens egne indtægter bortset fra folkepensionens grundbeløb i beregningen. For beløb udover kr. 125.300/kr. 62.500 reduceres pensionstillægget med 32 % for pensionister med ægtefælle/samlever og 30,9 % for en enlig pensionist.

Med den rigtige rådgivning vil det for mange pensionister kunne lade sig gøre at tilrettelægge udbetalinger fra pensionsordningerne, således at man får størst muligt pensionstillæg, f.eks. ved at strække ratepensionsudbetalingerne over en længere periode. Hvis man forlænger perioden for udbetaling fra f.eks. 10 til 20 år, vil man samlet set tjene på at forlænge udbetalingsperioden, dels pga. et højere pensionstillæg og dels pga. forrentningen af ratepensionen over en længere periode. Hvis man har tilrettelagt sin økonomi efter, at der skulle være udbetaling fra ratepensionen af en vis størrelse, kan man måske finde andre alternativer, som f.eks. et nedsparingslån i friværddi.

Ad e.

Reglerne for arbejde som lønmodtager, mens man får efterløn, er rimeligt simple. Arbejde under efterløn bliver modregnet time for time og timeløn under en vis størrelse bliver ikke modregnet så hårdt.

Det er også muligt at oprette eller videreføre en selvstændig erhvervsvirksomhed, mens man får efterløn. Dette kræves dog, at man altid søger godkendelse hos a-kassen forinden. Man kan starte eller videreføre en selvstændig erhvervsvirksomhed som bibeskæftigelse, hvis man kan sandsynliggøre, at den samlede årlige arbejdstid ikke overstiger 400 timer og dækningsbidraget må ikke overstige kr. 69.363 i et kalenderår. Desuden kan man videreføre en selvstændig erhvervsvirksomhed, der tidligere er drevet som hovedbeskæftigelse på to forskellige måder.

Enten kan man nedsætte arbejdstiden i virksomheden til fast 18½ timer om ugen eller vælge en lidt mere fleksibel ordning, hvor arbejdstiden i virksomheden højst må udgøre 962 timer pr. kalenderår og hvor virksomhedens indkomst ikke må overstige halvdelen af den skattepligtige indkomst for virksomheden i de seneste 3 år inden overgang til efterløn.

Livet som folkepensionist behøver ikke være et liv uden for arbejdsmarkedet, man kan sagtens bevare en tilknytning samtidigt med, at man modtager folkepension. Folkepensionens grundbeløb bliver kun påvirket, hvis man har indtægt ved personligt arbejde, der overstiger kr. 283.000. Hvis indtægten fra arbejde overstiger dette beløb, bliver grundbeløbet nedsat med 30 % for indtægt udover denne grænse.

Ved beregning af pensionstillæg ses der bort fra kr. 30.000 af arbejdsindtægten før indtægtsgrundlaget for beregning af pensionstillæg gøres op.

Den samlede konklusion på denne kandidatafhandling må være, at da ingen er ens eller har samme ønsker til hvornår eller hvordan man ønsker tilbagetrækning fra arbejdsmarkedet og hvor meget man har nået at spare op på forskellige pensionsordninger, bør man søge rådgivning, inden man beslutter sig, hvis man vil sikre sig den bedste økonomiske løsning til resten af sit liv.

7. English Summary

Denmark is different from many other countries when it comes to retirement and planning of retirement. In Denmark the private pension funds is not a part of the company where people work but are instead placed in special pension companies under severe public surveillance.

In Denmark we usually talk about three different kinds of pension schemes:

- One that will provide you with a large sum of money when you retire called “kapitalpension”. While you make payments to the pension scheme you will be able to deduct the payments in taxes, but when you retire and want to withdraw the money you have to pay 40 % in tax. You can make payments of maximum dkr. 46.000 Yearly to the pension scheme.
- One that will provide you with a sum of money every month for 10 to 25 years called “ratepension”. While you make payments to the pension scheme you will be able to deduct the payments in taxes, but when you retire and receive money from the pension scheme you will have to pay income tax. You can make payments of maximum dkr. 100.000 Yearly to the pension scheme.
- One that will provide you with a sum of money every month for the rest of your life called “livrente”. While you make payments to the pension scheme you will be able to deduct the payments in taxes, but when you retire and receive money from the pension scheme you will have to pay income tax. There is no maximum yearly payment.

In Denmark we have an early retirement called “efterløn” which allows you to retire when you are 60 years if you paid to the pension scheme for a certain amount of time pending on when you were born. If you retire when you are 60 you will receive what corresponds to a daily allowance of 91% unless you have pension schemes. If you have pension schemes they will all offset in your daily allowance with a percentage if you retire before you can fulfill the 2 year rule.

To fulfill the 2 year rule you have to have received a proof that you are entitled to “*efterløn*” and you have to work 2 year after you have received the proof. If you retire when you fulfill the 2 year rule will receive what corresponds to a daily allowance of 100 %. The only pension scheme that will offset the “*efterløn*” is that pension scheme that gives you an amount of money for a limited period of time if that pension scheme is a part of an employment agreement and you actually receive money from the pension scheme.

When you turn 65 you are entitled to the national retirement pension if you have citizenship in Denmark and have lived in Denmark for at least 40 years. If you have citizenship and have lived in Denmark for a shorter period of time you will get a fraction of the national retirement pension. You can get a supplement to the national retirement pension pending on your income from pension schemes etc. and your partner’s income.

This paper has during study of cases fund out that it is very important that you seek advice before you retire. It is possible with the right planning to secure a better economic future. Because you can deduct your payments to a various pension schemes in Denmark there are a lot of rules you must attend when you want to receive money from the pension schemes when you retire. How much you can receive from the early retirement scheme “*efterløn*” depends for example of when you retire and if you have other pension schemes.

If you retire when you are entitled to the national retirement pension you can with the right planning receive more from the supplement to the national retirement pension.

It is also possible to work even when you receive money from the early retirement scheme or the national retirement pension. And it is possible to continue a business also. There are very strict rules concerning this when you receive money from the early retirement scheme and if you want to continue or start your own business when you receive money from the early retirement scheme you need to seek advice.

If you have income from work or your own business it will be offset in the money you receive from the early retirement scheme or the national retirement pension. The rules for work or having your own business are not as strict when you receive money from the national retirement pension as when you receive money from the early retirement scheme.

8. Litteraturliste

8.1 Faglitteratur

Forfatter	Titel	Forlag og udgave
Ole Andreasen Kresten Fønnesbech-Wulff Hanne Søgaard Hansen Jesper Hjerdtting Leif Normann Jeppesen	Pensionsbeskatningsloven med kommentarer	Forlaget Thomson 1. udgave 2005
Lennart Lyngge Andersen og Flemming B. Søgaard (red)	12 perspektiver på pension	Forlaget Thomson 1. udgave 2006
Inge Brabrand og Klaus Jørgensen	Firmapensionsaftalerne	Forsikringsakadamiets Forlag 1. udgave 2006
Povl Dengsøe	Pension	Nyt Juridisk Forlag 1. udgave 2009
Aage Michelsen, Steen Askholt, Jane Bolander, John Engsig	Lærebog om Indkomstskat	Jurist- og Økonomiforbundets Forlag. 12. udgave
Inger Kæregaard, Lis Vilhof, Mette Koustrup, Pia Karlsen og Anne.Björg Agersund	Sociale ydelser, hvem, hvad, hvornår	Forsikring og pension 45. udgave, 1. oplag 2011
Skattekommissionen	Lavere skat på arbejde (Skattekommissionens forslag til skattereform)	Februar 2009

8.2 Vejledninger

Ligningsvejledning, Almindelig del, 2011

Vejledning om regulering pr. 1. januar 2011 af satser efter lov om social pension m.v., VEJ nr. 89 af 02/11/2010

Vejledning om fleksibel efterløn, VEJ nr. 129 af 13/12/2006

Vejledning til bekendtgørelse om drift af selvstændig virksomhed, VEJ nr. 116 af 14/12/2005

Vejledning til bekendtgørelse om selvstændig virksomhed samtidig med efterløn, VEJ nr. 14/12/2010

8.3 Hjemmesider

www.skat.dk

www.retsinfo.dk

www.skm.dk

www.aeldresagen.dk

Bilag 1: Casebeskrivelse – ægtepar

En dag på revisionskontoret kommer Ane og Anders ind og beder om rådgivning i forbindelse med overvejelser omkring efterløn og pension. Anders drev indtil for nogle år siden et lille selvstændigt specialværksted ved siden af sit lønarbejde og var meget tilfreds med sin daværende revisor. Han har overtalt Ane til, at de skal søge uvildig rådgivning, da de ikke ønsker at træffe beslutninger uden at have et ordentligt grundlag at gøre det på, og de har sammen opsøgt den gamle revisor.

Oplysningerne omkring Ane og Anders er som følger:

Ane og Anders er gift og bor i eget hus med en friværdi på kr. ca. 450.000. Ane er 58 år og Anders er 62,5 år.

Anders vil gerne arbejde til, han bliver 65 år og har optjent den fulde skattefrie præmie. Han har fuldtidsarbejde, som han trives med. Han har aldrig fejlet noget og er rask, og arbejdet er ikke alt for hårdt.

Ane arbejder fuldtid som lægesekretær. Hun er tidligere blevet omskolet fra sygehjælper til lægesekretær pga. rygproblemer, som stadig driller fra tid til anden. Ane er glad for sit arbejde, men påtænker at gå på efterløn som ca. 60-årig samtidig med, at Anders fylder 65 år. Dels vil hun og Anders gerne have nogle gode og aktive år sammen og dels tænker hun på, hvordan hendes indkomst vil påvirke Anders pensionstillæg, hvis hun fortsætter med at arbejde til, hun bliver 62 år. Hendes nu værende årlige indtægt fra arbejde er ca. kr. 240.000.

Både Ane og Anders har forskellige pensionsordninger:

Ane:

Ane har to kapitalpensioner:

Udbetaling i alt ved 60 år kr. 139.600 = kr. 53.200 + kr. 86.400.

Udbetaling i alt ved 62 år kr. 152.200 = kr. 57.900 + kr. 94.300.

Derudover har Ane en livrente, oprettet i ansættelsesforhold:

Opgjort værdi ved 60. år = kr. 550.000

Udbetaling livsvarigt ved udbetaling fra 60 år = kr. 32.200 årligt

Udbetaling livsvarigt ved udbetaling fra 62 år = kr. 38.300 årligt

Udbetaling livsvarigt ved udbetaling fra 65 år = kr. 50.300 årligt

Og hun har en LD-opsparring (Lønmodtagernes dyrtidsfond):

Opgjort værdi ved 60. år = kr. 68.800

Derudover er der ATP, som udbetales tidligst fra 65 år livsvarigt = kr. 9.800

Anders:

Anders har to kapitalpensioner:

Udbetaling i alt ved 65 år kr. 417.800 = kr. 118.800 + kr. 299.000

Derudover har Anders en ratepension, udbetaling i 10 år = kr. 11.300

Og han har en livrente:

Udbetaling livsvarigt ved udbetaling fra 65 år = kr. 25.200 årligt

Derudover er der ATP, som udbetales tidligst fra 65 år livsvarigt = kr. 20.800

Bilag 2: Casebeskrivelse - enlig

Bjarne går på folkepension som 65 årig. Han bor alene i eget hus og har sommerhus. Der er friværdi i både ejerbolig og sommerhus. Og han har en mindre beholdning af obligationer og aktier.

Bjarne har aldrig fejlet noget, og i hans familie bliver de gamle, så han er ikke helt sikker på, om det han har sparet op til pension strækker til hele livet. Han opsøger sin nabo, der er revisor, fordi han har læst i avisen, at det måske kan lade sig gøre at sikre sig en bedre økonomi som pensionist med planlægning.

Bjarne har en ratepension, udbetaling i 10 år = kr. 39.000

Og han har en livrente:

Udbetaling livsvarigt ved udbetaling fra 65 år = kr. 25.200 årligt

Derudover er der ATP livsvarigt = kr. 20.800